

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

**Onderwijsinspectie**

Hendrik Consciencegebouw  
Koning Albert II-laan 15  
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be  
www.onderwijsinspectie.be

---

**Verslag over de doorlichting van GO! Atheneum Willebroek te WILLEBROEK**

---

Hoofdstructuur voltijds secundair onderwijs

Instellingsnummer 41194

Instelling GO! Atheneum Willebroek

Directeur Petra COLIN

Adres Eduard Anseelestraat - 2830 WILLEBROEK

Telefoon 03-860.98.98

Fax 03-860.98.99

E-mail campusvaartland@atheneumwillebroek.be

Website <http://www.atheneumwillebroek.be>

Bestuur van de instelling GO! scholengroep Rivierenland

Adres Lindestraat 123 A - 2880 BORNEM

Scholengemeenschap SG Boom-Willebroek

Adres Lindestraat 123 A - 2880 BORNEM

CLB GO! CLB Rivierenland Boom

Adres Edgard Tinelstraat 3 - 2850 BOOM

Dagen van het doorlichtingsbezoek 24-04-2017; 25-04-2017; 26-04-2017; 27-04-2017; 28-04-2017

Einddatum van het doorlichtingsbezoek 28-04-2017

Datum bespreking verslag met de instelling 31-05-2017

**Samenstelling inspectieteam**

Inspecteur-verslaggever Greet VERHELST

Teamleden Wendy FRANQUET, Etienne GIELEN, Erwin HUYBREGHTS,  
Ingrid VAN CAUTER, Robert VANDEPUT

## INHOUDSTAFEL

|                                                                                                                                                                |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| INLEIDING.....                                                                                                                                                 | 3  |
| 1 SAMENVATTING .....                                                                                                                                           | 5  |
| 2 DOORLICHTINGSFOCUS .....                                                                                                                                     | 7  |
| 2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus .....                                                                                                         | 7  |
| 2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus .....                                                                                       | 8  |
| 3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING? .....                                                                                                      | 9  |
| 3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden? .....                                                                                                      | 9  |
| 3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen? .....                                                                                                  | 9  |
| 3.1.1.1 Frans in de eerste graad in de A-stroom (leerplan 2010/002) .....                                                                                      | 9  |
| 3.1.1.2 Techniek in de eerste graad in de A-stroom (leerplan 2015/042) .....                                                                                   | 11 |
| 3.1.1.3 Handel in de eerste graad in de B-stroom in het beroepenveld Kantoor en verkoop (leerplan 2006/016) .....                                              | 14 |
| 3.1.1.4 Verzorgingstechnieken en voeding in het beroepsvoorbereidend leerjaar Kantoor en verkoop – Verzorging-voeding (leerplan 2008/014) .....                | 16 |
| 3.1.1.5 Nederlands in aso en tso tweede graad (leerplan 2012/019) .....                                                                                        | 19 |
| 3.1.1.6 Specifiek gedeelte in bso tweede graad in de studierichting Elektrische installaties (leerplan 2015/009) .....                                         | 21 |
| 3.1.1.7 Wiskunde in tso tweede graad in de studierichtingen Elektriciteit-elektronica, Handel en Sociale en technische wetenschappen (leerplan 2007/038) ..... | 25 |
| 3.1.1.8 Economie in aso derde graad in de studierichting Economie-moderne talen (leerplan 2006/042) .....                                                      | 27 |
| 3.1.1.9 Huishoudkunde, opvoedkunde en verzorging in bso derde graad in de studierichting Verzorging (leerplan 2008/025) .....                                  | 29 |
| 3.1.1.10 Project algemene vakken (PAV) in bso derde graad en in het derde leerjaar van de derde graad (leerplannummers 2014/035 en 2014/44) .....              | 33 |
| 3.1.1.11 Wiskunde in tso derde graad in de studierichtingen Handel, Sociale en technische wetenschappen en Toerisme (leerplan 2005/069) .....                  | 36 |
| 3.1.1.12 Wiskunde in tso derde graad in de studierichting Elektriciteit-elektronica (leerplannen 2005/069 en 2005/070) .....                                   | 38 |
| 3.1.1.13 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET) .....                                                                                                            | 39 |
| 3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'? .....                                                             | 41 |
| 3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden? .....                                                                                            | 42 |
| 3.2 Respecteert de school de overige reglementering? .....                                                                                                     | 43 |
| 4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT? .....                                                                                                                  | 44 |
| 4.1 Leerbegeleiding .....                                                                                                                                      | 44 |
| 4.2 Evaluatiepraktijk .....                                                                                                                                    | 46 |
| 5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL .....                                                                                                                          | 49 |
| 6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL .....                                                                                                                      | 52 |
| 6.1 Wat doet de school goed? .....                                                                                                                             | 52 |
| 6.2 Wat kan de school verbeteren? .....                                                                                                                        | 52 |
| 6.3 Wat moet de school verbeteren? .....                                                                                                                       | 53 |
| 7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN .....                                                                                                            | 54 |
| 8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG .....                                                                                                             | 54 |

## INLEIDING

### De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
  2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
  3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

### Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIP0-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op [www.doorlichtingsverslagen.be](http://www.doorlichtingsverslagen.be).

### Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
  - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen  
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal structuuronderdelen.  
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIP0-referentiekader:
    - ♦ het onderwijsaanbod
    - ♦ de uitrusting
    - ♦ de evaluatiepraktijk
    - ♦ de leerbegeleiding.
 De onderwijsinspectie onderzoekt ook altijd de vakoverschrijdende eindtermen.
  - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
  - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
  - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
  - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
  - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
  - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

### **Het advies**

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

### **Tot slot**

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

[www.onderwijsinspectie.be](http://www.onderwijsinspectie.be) en [www.doorlichtingsverslagen.be](http://www.doorlichtingsverslagen.be)

## 1 SAMENVATTING

Het Atheneum Willebroek is een middelbare school gelegen in een rustige woonwijk in het centrum van Willebroek. Ze maakt deel uit van de scholengroep Rivierenland in Bornem. De school beschikt over twee campussen die op wandelafstand van elkaar gelegen zijn. Campus De Vaart huisvest de eerste graad en Campus Vaartland de bovenbouw. Het aantal leerlingen vertoont een dalende trend sinds 2012. Dit schooljaar stijgt het aantal leerlingen opnieuw tot iets meer dan 600. De school rekruteert voornamelijk leerlingen uit Willebroek en de onmiddellijke omgeving. Ze heeft een leerlingenpubliek met overwegend lage onderwijskansen. Het Atheneum Willebroek is de enige secundaire school in Willebroek. De school biedt een zesjarig curriculum en enkele specialisatiejaren aan. In de eerste graad sluiten de basisopties en twee beroepenvelden aan op de pijlers van de bovenbouw. In de tweede en derde graad biedt de school een beperkt aantal richtingen in aso aan. Het aanbod in de tweede en derde graad in tso en bso situeert zich binnen de belangstellingsgebieden handel, toerisme, mechanica-elektriciteit en personenzorg.

Een goed samenwerkend team bestaande uit de directeur, de adjunct-directeur en de technisch adviseur-coördinator neemt het beleid van de school waar. Binnen het directieteam is er een duidelijke taakverdeling. Twee beleidscoördinatoren, die komen uit het lerarenteam, vullen het directieteam aan tot het kernteam. Het schoolbeleid betreft het personeel via de twee beleidscoördinatoren en door te werken met zelfsturende thematische werkgroepen. De directie geeft vertrouwen aan de leraren en vakwerkgroepen en rekent op hun professionaliteit voor de leerplanrealisatie en de leerplangerichte evaluatie. Beslissingen komen tot stand in overleg met alle betrokkenen. Het directieteam is toegankelijk en hecht belang aan een open communicatie en goede informatiedoorstroming. De school staat open voor de inbreng van externe organisaties in de schoolwerking. Ze wil kwalitatief hoogstaand onderwijs verstrekken in een gezonde, respectvolle en duurzame omgeving en streeft ernaar elke leerling onderwijs op maat aan te bieden. Ze wil het leren zo concreet en uitdagend mogelijk maken.

Het erkenningsonderzoek toont aan dat de school de onderwijsreglementering behoorlijk respecteert. Uit de controle van de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de infrastructuur en leermiddelen blijkt dat de school de risico's voldoende beheerst. De organisatie met betrekking tot de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne is een voorbeeld van goede praktijk. De school voldoet bijgevolg aan deze erkenningsvoorwaarde.

Het erkenningsonderzoek kwam verder tot stand op basis van een representatief staal van het onderwijsaanbod van de school, zowel in de basisvorming als in het specifiek gedeelte. Dit onderzoek levert een wisselend beeld op. De leerplanrealisatie voor handel in het beroepsvoorbereidend leerjaar in het beroepenveld Kantoor en verkoop – Verzorging-voeding is een voorbeeld van goede praktijk. In de derde graad in bso is de leerplanrealisatie voor project algemene vakken voor verbetering vatbaar. De onderwijsinspectie stelt voor een aantal vakken tekorten vast die opvolging vereisen. Dat is in de eerste graad het geval voor verzorgingstechnieken en voeding in het beroepsvoorbereidend leerjaar in het beroepenveld Kantoor en verkoop – Verzorging-voeding. In de tweede graad voldoet de leerplanrealisatie niet voor het specifiek gedeelte in bso in de studierichting Elektrische installaties en voor wiskunde in tso in de studierichtingen Handel, Elektriciteit-elektronica en Sociale en technische wetenschappen. In de derde graad voldoet de leerplanrealisatie niet voor huishoudkunde, opvoedkunde en verzorging in bso in de studierichting Verzorging en voor wiskunde in tso in de studierichtingen Handel, Sociale en technische wetenschappen en Toerisme. De tekorten zijn voornamelijk te wijten aan een onvoldoende leerplangerichte aanpak, waardoor zich hiaten voordoen op het vlak van het onderwijsaanbod en de evaluatiepraktijk.

De beperkte aansturing en opvolging van de onderwijskundige processen liggen aan de basis hiervan. Beleidsmatig is de opvolging van de vakgroepwerking in ontwikkeling. Andere prioritaire aandachtspunten voor de schoolleiding en de vakgroepen zijn het optimaal gebruik van de onderwijstijd en de inzet van ICT in de meeste vakken.

De school streeft onvoldoende planmatig de vakoverschrijdende eindtermen na. Een afdoende strategie en planning ontbreken om een kwaliteitsvolle afstemming op de VOET te waarborgen. Het beleid formuleerde een meerjarenplan om de VOET explicieter te implementeren en te verankeren in de schoolwerking, maar dit vertaalde zich nog niet in een concreet actieplan.

Het kwaliteitsonderzoek toont aan dat de kwaliteitsbewaking en -verbetering van de evaluatiepraktijk prioritaire aandachtspunten zijn. De school stuurt haar evaluatiepraktijk aan vanuit een schoolvisie en schoolbrede afspraken. Naast de resultaatsbepaling evalueert de school bij de leerlingen een aantal schoolattitudes. Voor de concretisering van deze visie stelt de school de leraren en vakgroepen verantwoordelijk. De doorlichting van de vakken toont aan dat er grote kwaliteitsverschillen zijn in de uitwerking van de evaluatiepraktijk op vakniveau. Verder toont het kwaliteitsonderzoek aan dat de leerbegeleiding op schoolniveau doelgericht werkt. Toch gebeurt het implementeren van de leerbegeleiding op klasniveau niet steeds even kwaliteitsvol. Een aantal leraren missen vertrouwen in de mogelijkheden en talenten van de leerlingen. Aan het talenbeleid werkt de school op een structurele manier, maar ze ervaart de nood aan een sterker gedragen en kwalitatief diepgaand talenbeleid op de klasvloer.

De school verzamelt allerhande gegevens, maar gebruikt deze nog onvoldoende voor het bepalen van beleidsprioriteiten. Voor de realisatie van de leerplandoelstellingen dragen de vakgroepen een belangrijke verantwoordelijkheid. Nog niet alle vakgroepen werken echter met voldoende diepgang om deze opdracht kwaliteitsvol en gelijkgericht in de praktijk om te zetten. Het is voor de school een aandachtspunt om de eigen kwaliteit integraal en op systematische wijze te onderzoeken en op te volgen.

Omwille van de lacunes in de leerplanrealisatie voor enkele structuuronderdelen, besluit de onderwijsinspectie de doorlichting met een gunstig advies, beperkt in de tijd. De school zal na drie schooljaren moeten aantonen dat ze de vastgestelde tekorten in voldoende mate heeft weggewerkt.

## 2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

### 2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus

|                                                    | Basisvorming            | Specifiek gedeelte                     |
|----------------------------------------------------|-------------------------|----------------------------------------|
| VOET                                               | x                       |                                        |
| Graad 1 A                                          | Frans, techniek         |                                        |
| Graad 1 Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding    |                         | handel, verzorgingstechnieken, voeding |
| Graad 1 Latijn                                     | Frans, techniek         |                                        |
| Graad 1 Mechanica-elektriciteit                    | Frans, techniek         |                                        |
| Graad 1 Moderne wetenschappen                      | Frans, techniek         |                                        |
| Graad 1 Sociale en technische vorming              | Frans, techniek         |                                        |
| Graad 2 ASO Economie                               | Nederlands              |                                        |
| Graad 2 ASO Latijn                                 | Nederlands              |                                        |
| Graad 2 ASO Wetenschappen                          | Nederlands              |                                        |
| Graad 2 BSO Elektrische installaties               |                         | specifiek gedeelte                     |
| Graad 2 TSO Handel                                 | Nederlands, wiskunde    |                                        |
| Graad 2 TSO Elektriciteit-elektronica              | Nederlands, wiskunde    | wiskunde                               |
| Graad 2 TSO Sociale en technische wetenschappen    | Nederlands, wiskunde    |                                        |
| Graad 3 ASO Economie-moderne talen                 |                         | economie                               |
| Graad 3 BSO Kantoor                                | project algemene vakken |                                        |
| Graad 3 BSO Kantooradministratie en gegevensbeheer | project algemene vakken |                                        |
| Graad 3 BSO Elektrische installaties               | project algemene vakken |                                        |
| Graad 3 BSO Industriële elektriciteit              | project algemene vakken |                                        |
| Graad 3 BSO Werktuigmachines                       | project algemene vakken |                                        |

|                                                 |                         |                                        |
|-------------------------------------------------|-------------------------|----------------------------------------|
| Graad 3 BSO Kinderzorg                          | project algemene vakken |                                        |
| Graad 3 BSO Thuis- en bejaardenzorg/zorgkundige | project algemene vakken |                                        |
| Graad 3 BSO Verzorging                          | project algemene vakken | huishoudkunde, opvoedkunde, verzorging |
| Graad 3 TSO Handel                              | wiskunde                |                                        |
| Graad 3 TSO Elektriciteit-elektronica           | wiskunde                | wiskunde                               |
| Graad 3 TSO Sociale en technische wetenschappen | wiskunde                |                                        |
| Graad 3 TSO Toerisme                            | wiskunde                |                                        |

## 2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

### Onderwijs - Begeleiding

Leerbegeleiding

### Onderwijs - Evaluatie

Evaluatiepraktijk

### 3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

#### 3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

##### 3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde structuuronderdelen het volgende op.

##### 3.1.1.1 Frans in de eerste graad in de A-stroom (leerplan 2010/002)

###### Voldoet

De verschillende leerplancomponenten komen voldoende evenwichtig aan bod. De evaluatie is representatief voor de leerplandoelstellingen. De leerbegeleiding is aangepast aan de noden van alle leerlingen.

|                          |                                                                                                                                               |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Onderwijsaanbod</b>   | De leraren reiken de leerplandoelstellingen volledig en voldoende evenwichtig aan. Het curriculum staat in functie van de ontwikkeling van de |
| <i>Volledigheid</i>      | communicatieve competenties in lezen, luisteren, spreken en schrijven. De                                                                     |
| <i>Evenwicht</i>         | taalvaardigheden en de taalbeschouwing vormen meestal een samenhangend                                                                        |
| <i>Beheersingsniveau</i> | geheel. Het aanbod van tekstsoorten en verwerkingsniveaus is representatief                                                                   |
| <i>Samenhang</i>         | voor de leerplandoelstellingen, maar vraagt toch een blijvende aandacht. De                                                                   |
|                          | leraren trachten een groeimodel in moeilijkheidsgraad te hanteren. Regelmatig                                                                 |
|                          | streven de opdrachten nog onvoldoende het beschrijvende verwerkingsniveau                                                                     |
|                          | na.                                                                                                                                           |

De leraren behandelen de meeste opdrachten rond woordenschat en grammatica in zinvolle contexten. De koppeling ervan aan de vaardigheden verloopt soms wat moeizaam. Taalbeschouwing en taalvaardigheid zitten soms te weinig geïntegreerd in functionele en authentieke taalsituaties. De vakgroep heeft dit schooljaar al initiatief tot bijsturing genomen.

De ontwikkeling van de lees- en luistervaardigheid komt voldoende en met een gevarieerd aantal tekstsoorten aan bod. De leerlingen leren voor deze vaardigheden de gepaste strategieën inzetten. De leraren hebben aandacht voor het Frans als instructietaal. Ze hanteren een vlot en verzorgd taalgebruik in de doeltaal. De koppeling van de luistervaardigheid aan de kijkvaardigheid is nog niet voldoende sterk.

Spreek- en gespreksvaardigheid krijgen de nodige aandacht. Tijdens de lessen creëren de leraren met een afwisseling van werkvormen mogelijkheden tot mondelinge interactie. Het oefenen van de schrijfvaardigheid is nog te vaak vervat in vrij gesloten opdrachten, zodat de leerlingen het kopiërende niveau onvoldoende vaak overstijgen. De leraren bieden de schrijftaken niet voldoende op structurerend niveau aan, zoals persoonlijke, ook digitale correspondentie voeren. Ook binnen de spreekvaardigheid blijven een aantal opdrachten onderbelicht, met inbegrip van het aanwenden van de ondersteunende strategieën hiervoor.

|                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                         | <p>Enkele voorbeelden zijn het navertellen van een verhaal of gebeurtenis, het geven van een spontane mening en een voorbereide informatie presenteren.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Evaluatiepraktijk</b><br><i>Evenwicht</i><br><i>Volledigheid</i><br><i>Beheersingsniveau</i><br><i>Transparantie</i> | <p>De evaluatie gaat in voldoende mate het bereiken van de leerplandoelstellingen na. De vakgroep heeft een duidelijke visie over de volledigheid van en het evenwicht binnen de evaluatieverhoudingen tussen de leerplancomponenten. De leerlingen worden frequent getoetst, zodat de leraren kort op de bal kunnen spelen bij problemen. De leerlingen zijn goed geïnformeerd over de puntenverdeling en de verwachtingen bij de evaluatie. De evaluatie laat toe om het bereiken van de doelen voor de vaardigheden in te schatten. Voor de spreek- en de gespreksvaardigheid hanteert de vakgroep een gebruiksvriendelijke evaluatiefiche. Voor de beoordeling van de schrijfvaardigheid zijn de beoordelingscriteria niet steeds duidelijk geëxpliciteerd. Voor de productieve vaardigheden richten de leraren zich nog niet voldoende op het groeiproces voor de vaardigheden, met aandacht voor de sterktes en zwaktes van de leerlingen.</p> |
|                                                                                                                         | <p>De vakgroep heeft oog voor de validiteit van de evaluatie. Toetsen en examens zijn in gemeenschappelijk overleg opgesteld. De evaluatie van de kenniscomponent zit meestal vervat in gesloten oefeningen en overstijgt zelden het reproductieve niveau. De in de vorige rubriek geformuleerde bemerkingen over het verwerkingsniveau zijn ook van toepassing binnen de evaluatiepraktijk. In samenspraak met de pedagogische begeleiding heeft de vakgroep dit schooljaar inspanningen geleverd om de evaluatiepraktijk nog beter af te stemmen op de functionaliteit van het taalgebruik.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|                                                                                                                         | <p>De beoordeling van de vakgebonden attitudes heeft een vaste plaats in het evaluatiesysteem. Het onderscheid tussen de vakgebonden en een aantal meer algemene attitudes is echter te vaag. Een waardering voor het inzetten van strategieën voor de uitvoering van de taaltaken krijgt nog niet voldoende aandacht.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Rapporteringspraktijk</b><br><i>Leerondersteunend</i><br><i>Transparantie</i>                                        | <p>De school besteedt veel aandacht aan het informeren van de ouders en de leerlingen over de studievorderingen. De toegankelijkheid tot de digitale rapportering biedt een transparant beeld van de evaluatie. In het effectieve rapport geven de leraren een verklaring van de vorderingen of van de tekorten. Ook mogelijke remediëringsinitiatieven staan vermeld.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Uitrusting</b><br><i>ICT</i><br><i>Inzet uitrusting</i><br><i>Leermiddelen</i>                                       | <p>De auditieve en de visuele ondersteuning van de lessen zijn sterk. Het vaklokaal is uitgerust met een digitaal bord, wat de leraren toelaat het ondersteunend materiaal van het leerwerkboek te gebruiken. De opdrachten voor kijken en luisteren verlopen vlot. De leraren hebben het vaklokaal cultureel en talig aangekleed. Voor het integreren van ICT-toepassingen zijn de mogelijkheden op schoolniveau beperkt. De leraren bieden wel verbeter sleutels en remediëringsopdrachten aan via de digitale leeromgeving.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

**Leerbegeleiding**  
*Preventief*  
*Curatief*

De lessen verlopen in een aangenaam en stimulerend leerklimaat. De leraren zorgen voor preventieve ondersteuning in de vorm van een afsprakennota en studietips. Ze trachten diverse taalgerichte werkvormen te gebruiken. Het aanwenden van leerstrategieën en stappenplannen bij het uitvoeren van taaltaken krijgt toenemende aandacht. De leraren moedigen hun leerlingen aan tot zelfevaluatie over hun studiemethode en over hun inzet voor het vak. Ze verbeteren nauwgezet de taken en toetsen, maar ze zetten de leerlingen zelf te zelden aan tot reflectie op hun taaltaken of hun taalgebruik.

De brede zorg krijgt voldoende aandacht. De leraren kennen de mogelijkheden van hun leerlingen en trachten differentiatie toe te passen. De leerlingen kunnen vlot en snel op ondersteuning rekenen bij tegenvallende leerprestaties of problemen. De leraren zijn 's middags bereikbaar voor inhaallessen of ze nodigen hun leerlingen hiervoor uit. Ze registreren de remediëringsinitiatieven in het leerlingenvolgsysteem. Voor de vaardigheden is het aanbod aan remediëring vrij beperkt. Voor leerlingen met leerstoornissen zijn een gepaste begeleiding en ondersteunende initiatieven van toepassing.

**Deskundigheidsbevordering**  
*Overleg*  
*Vorming*

De vakgroep bewaakt de horizontale en verticale samenhang van het curriculum via regelmatig formeel en informeel overleg. Het schoolbeleid moedigt de vakgroep aan om te reflecteren over een kwaliteitsvolle werking. De scholengemeenschap organiseert daarnaast schooloverstijgend overleg. Recentelijk deed de vakgroep een beroep op de pedagogische begeleiding om de evaluatiepraktijk te analyseren en waar mogelijk bij te sturen.

### 3.1.1.2 Techniek in de eerste graad in de A-stroom (leerplan 2015/042)

#### Voldoet

De leerlingen bereiken de meeste eindtermen en leerplandoelstellingen binnen de voorgeschreven toepassingsgebieden. De evaluatie is valide. De materiële uitrusting en de leermiddelen voldoen.

**Onderwijsaanbod**  
*Volledigheid*  
*Evenwicht*  
*Beheersingsniveau*  
*Samenhang*

De vakgroep slaagt er ondanks de soms grote klasgroepen succesvol in de leerlingen hun talenten actief te laten ontdekken. Via projecten komen de leerlingen op een geïntegreerde wijze in aanraking met alle toepassingsgebieden. De behandeling ervan verloopt niet steeds evenwichtig. Het toepassingsgebied 'constructie' krijgt veel aandacht, terwijl 'biochemie' in verhouding weinig en met minder diepgang aan bod komt. De aandacht voor de verschillende clusters is in de meeste projecten terug te vinden. Ook verkennen de leerlingen het vak techniek op een ruime manier, dankzij een goed evenwicht tussen begrijpen, hanteren en duiden. Gespreid over de twee leerjaren komen de leerlingen in aanraking met alle voorgeschreven eindtermen. Eindtermen 4 en 18 omtrent onderhoud spitsen zich vooral toe op de gebruikte machines en gereedschappen. De vakgroep geeft terecht aan dat een uitbreiding hiervan naar de technische systemen die de leerlingen zelf realiseren, een meerwaarde heeft.

De vakgroep gaat voor de behandeling van problemen of behoeften telkens uit van het technisch proces. Ze maakt gebruik van zowel aangekocht als zelfontwikkeld materiaal. Daarin is een duidelijke evolutie merkbaar van eenvoudige en gesloten projecten naar meer complexe en open projecten. Deze evolutie gaat gepaard met een toenemende aandacht voor de probleemstelling of de behoefte alsook meer vrijheid op het vlak van ontwerpcriteria en projectuitvoering.

De vakgroep levert inspanningen om de projecten te laten aansluiten bij de leefwereld van de leerlingen en om ze van een realistisch karakter te voorzien. Dit maakt het techniekonderwijs aantrekkelijk voor de leerlingen. Door een weloverwogen keuze van verschillende werkvormen zijn de leerlingen betrokken bij hun leerproces. Ze leren actief, ontwikkelen hun technisch inzicht en passen wetenschappelijke inzichten toe. Het vak techniek speelt zijn oriënterende rol in het studiekeuzeprocess. Voor een klasgroep organiseert de school twee extra lesuren techniek in het complementair gedeelte om zo nog gericht de talenten en interesses van de leerlingen in kaart te kunnen brengen.

**Onderwijsorganisatie**  
*Organisatie curriculum*  
*Samenstelling klasgroepen*

De school slaagt er niet in om de leerplanadviezen inzake pedagogiek-didactiek en veiligheid waar te maken. Er zitten meestal (veel) meer dan de aanbevolen maximaal 16 leerlingen in een klasgroep. Hoewel de meeste technieklessen in blokken van twee aaneensluitende lesuren georganiseerd zijn, komen er ook klasgroepen voor waar deze twee lesuren onderbroken worden door een speeltijd. Dit beperkt de nuttige onderwijstijd. Het vaste technieklokaal is te klein voor de grote groepen in combinatie met de veelheid aan opslag van materialen, gereedschappen, uitrusting en projecten van leerlingen. Het technieklokaal dat gebruikt wordt voor het complementair gedeelte vormt eveneens geen krachtige leeromgeving. Dit alles beperkt het pedagogisch comfort van zowel de leraren als de leerlingen. Ondanks deze moeilijkere omstandigheden slaagt de vakgroep erin het leerplan naar behoren te realiseren.

**Evaluatiepraktijk**  
*Evenwicht*  
*Volledigheid*  
*Beheersingsniveau*  
*Transparantie*

De evaluatiepraktijk steunt op taken, toetsen en projectevaluaties. De taken bestaan voornamelijk uit kruiswoordraadsels, die de vakgroep succesvol inzet om de woordenschat van de leerlingen uit te breiden. De toetsen richten zich vooral op kennisreproductie en minder op het toepassen van kennis en op inzichtsvragen. De theoretische evaluaties verlopen transparant, onder meer doordat de puntenverdeling vermeld staat. De projectevaluaties gebeuren competentiegericht en heel open. De leerlingen kijken mee terwijl de leraar hen via verschillende criteria evalueert op kennis, vaardigheden en attitudes. Ze krijgen de nodige toelichting en kunnen vragen stellen.

In het geheel van de evaluaties weegt de vaardigheidsontwikkeling het zwaarst door. Hoewel de toetsing van kennis te reproductiegericht is en te veel op zichzelf staat, tonen de projecten en hun evaluatie voldoende aan dat de leerlingen de aangereikte kennis gebruiken tijdens onderzoeks- of analyseopdrachten en dan ook nieuwe kennis verwerven.

|                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Leerbegeleiding</b><br><i>Preventief</i><br><i>Curatief</i>                    | <p>De leraren hanteren een mix van zowel aangekocht als zelfontwikkeld materiaal. Het zelfontwikkeld materiaal passen ze regelmatig aan en ze verbeteren het. Het taalgebruik in het leermateriaal is afgestemd op het ontwikkelingsniveau van de leerlingen en het beheersingsniveau van de eindtermen en het leerplan. De aandacht voor vak- en schooltaal voldoet. Deze werkwijze biedt evenwel geen visuele ondersteuning, wat het moeilijk kan maken voor minder taalvaardige leerlingen of leerlingen met specifieke leerstoornissen.</p> <p>Het contact tussen de leerlingen en met de leraar verloopt laagdrempelig en respectvol. Vooral in het eerste jaar stellen de leerlingen nog veel vragen. De leraar biedt dan niet snel de oplossing aan, maar zet de leerlingen op weg om alsnog zelfstandig de oplossing te vinden. In het tweede leerjaar werken de leerlingen veel meer samen en zelfstandiger om tot de oplossing te komen.</p> <p>De leraren hebben veel aandacht voor specifieke zorgnoden en -vragen van de leerlingen. Ze krijgen studietips via het afspraken document voor het vak techniek. De vakgroep stemt ook af met leraren uit het basisonderwijs, om het doorstromen van de leerlingen naar het secundair onderwijs zo vlot mogelijk te laten verlopen.</p> |
| <b>Uitrusting</b><br><i>ICT</i><br><i>Inzet uitrusting</i><br><i>Leermiddelen</i> | <p>De vakgroep beschikt over de minimale materiële vereisten. Ze zet deze efficiënt in met het oog op een goede leerplanrealisatie. De lokalen zijn klein in vergelijking met de grote groepen die er les in volgen en de lokaalindeling (trede vooraan, opslag aan alle vrije muren) beperkt de beschikbare vloeroppervlakte nog meer. Dit biedt de vakgroep weinig pedagogisch comfort voor de organisatie van actief en explorerend leren. De ICT-infrastructuur heeft een vaste plek in het lokaal, maar de instructie- en praktijkplekken dienen regelmatig verschoven te worden in functie van de geselecteerde werkvormen.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Deskundigheidsbevordering</b><br><i>Overleg</i><br><i>Vorming</i>              | <p>De vakgroep overlegt frequent formeel alsook informeel. Zowel organisatorische als leraargebonden pedagogisch-didactische onderwerpen komen aan bod. Daarbij valt op dat een leraar, die de grootste opdracht heeft, veel van het vak bepaalt. De jongere en minder ervaren collega volgt zijn voorbeeld, wat tot een gelijkgerichte aanpak in heel de eerste graad leidt. De leraren volgen regelmatig bijscholing, onder meer gericht op de invoering van het nieuwe leerplan.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

### 3.1.1.3 Handel in de eerste graad in de B-stroom in het beroepenveld Kantoor en verkoop (leerplan 2006/016)

#### Voldoet

De leerlingen bereiken in voldoende mate de leerplandoelstellingen. De materiële uitrusting laat de realisatie van de leerplandoelstellingen toe. De evaluatie is aangepast aan de leerlingen en is voldoende valide.

**Onderwijsaanbod** Het onderwijsaanbod is volledig. De leerlingen maken kennis met thema's uit de verkoopwereld en het kantoorwerk. Belangrijke accenten hierin zijn de aandacht voor het gezinsbudget en de initiatieven voor het verwerven van rekenvaardigheid. De leerlingen realiseren vlot zowel het verkoop- als het kantoorproject. Zij verwerven ook een aantal specifieke handelstermen.

*Volledigheid*

*Evenwicht*

*Beheersingsniveau*

*Samenhang*

Het aanbod van leerplandoelstellingen is evenwichtig en competentiegericht. Inzicht in de handelswereld primeert op het opdoen van kennis. Het vaardigheidsgericht onderwijs is hoofdzakelijk, maar niet uitsluitend, gericht op rekenen. De leerlingen krijgen geregeld de kans om mondelinge en ICT-vaardigheden te ontwikkelen. De leraar streeft ook bewust naar het bijbrengen van de vakgerichte attitudes.

Het beheersingsniveau van de leerplandoelstellingen is goed. De leerlinggerichte aanpak zorgt ervoor dat de leerlingen niet alleen de leerplandoelstellingen bereiken, maar dat zij ook geboeid raken door deze wereld van handelsactiviteiten.

De samenhang met ICT-media is duidelijk aanwezig in dit onderwijsaanbod wat de leerlingen toelaat om ook de ICT-vaardigheden op een geïntegreerde manier te ontwikkelen. De aandacht voor een correct taalgebruik is alom in de lessen aanwezig. In sommige opdrachten werken de leerlingen vakoverschrijdend met het beroepenveld Verzorging-voeding.

#### **Uitrusting**

*ICT*

*Inzet uitrusting*

*Leermiddelen*

De materiële uitrusting laat toe om de leerplandoelstellingen te realiseren. De leerlingen gebruiken individueel een computer, hanteren passende software en hebben toegang tot de informatie van het internet. Het lokaal is ook voorzien van een digitaal bord met projectiemogelijkheid en van prikborden. Het is zodanig aangekleed dat het een handelssfeer uitstraalt.

De leerlingen hanteren een leer-en werkboek, wat de voortgang in de leerstof waarborgt. Door de afwisseling van werkvormen gebruiken de leerlingen ook andere leermiddelen zoals mindmaps, collages, krantenkipsels, interviews, rollenspelen en dergelijke.

|                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Evaluatiepraktijk</b><br><i>Evenwicht</i><br><i>Volledigheid</i><br><i>Beheersingsniveau</i><br><i>Transparantie</i> | <p>De evaluatiepraktijk is volledig: alle leerplandoelstellingen komen aan bod.</p> <p>De evaluatiepraktijk is afgestemd op de talenten van de leerlingen. De meeste vragen peilen naar inzicht en toepassing, waarbij de reproductieve kennis terecht veel minder aan bod komt. Rekenvaardigheden komen uitvoerig voor; mondelinge en ICT-vaardigheden maken geen specifiek onderdeel van de evaluatie uit. De vakattitudes zijn beperkt, maar systematisch in kaart gebracht. De evaluatiepraktijk is goed afgestemd op het beheersingsniveau van de leerplandoelstellingen.</p> <p>De evaluatie is transparant. De leerlingen zijn met een werkbundel op een passende wijze voorbereid op hun examens. Zij kennen op voorhand de puntenverdeling. Sommige evaluatiesjablonen van taken en toetsen vermelden voorgedrukte feedbackmogelijkheden, die echter niet gebruikt worden in het bijsturen van het leerproces van de leerlingen.</p> |
| <b>Leerbegeleiding</b><br><i>Preventief</i><br><i>Curatief</i>                                                          | <p>De school houdt rekening met de klasgrootte waardoor een vlotte interactieve leerbegeleiding mogelijk is. Vakafspraken regelen de omgang tussen de leerlingen en de leraar. Door een aangepast klasmanagement en een afwisseling in werkvormen slaagt de leraar erin om de leerlingen op een boeiende manier een initiatie in de handelwereld te geven. Concrete tips over leren leren helpen de leerlingen hierbij hun inzicht in de behandelde thema's te verwerven. De leraar wijst de leerlingen veelvuldig op een correct taal- en spellinggebruik.</p> <p>Voor remediërende activiteiten spreken de leerlingen af met de betrokken leraar.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Deskundigheidsbevordering</b><br><i>Overleg</i><br><i>Vorming</i>                                                    | <p>Het schooloverstijgend vakoverleg binnen de scholengroep resulteert in een visietekst op het handelsonderwijs in het bso, die de school volgt en realiseert. De vakgroep binnen de school vergadert geregeld en behandelt relevante thema's.</p> <p>De professionalisering van de leraar is hoofdzakelijk pedagogisch-didactisch van aard, met thema's zoals bijvoorbeeld het projectmatig werken, de ICT-integratie en de kwaliteit van de evaluatie. Deze bijscholingen laten toe om het leerplan kwalitatief maximaal te implementeren. Het klasmanagement toont duidelijk aan dat dit een meerwaarde vormt voor de leerlingen die dit handelsonderwijs volgen.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                     |

### **3.1.1.4 Verzorgingstechnieken en voeding in het beroepsvoorbereidend leerjaar Kantoor en verkoop – Verzorging-voeding (leerplan 2008/014)**

#### **Voldoet niet**

Het onderwijsaanbod en de evaluatiepraktijk zijn onvoldoende afgestemd op de leerplanvisie en -realisatie. De school kan onvoldoende aantonen in welke mate de leerplandoelstellingen verworven en geëvalueerd zijn.

|                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Onderwijsaanbod</b><br><i>Volledigheid</i><br><i>Evenwicht</i><br><i>Beheersingsniveau</i><br><i>Samenhang</i> | <p>Het leerlingmateriaal, de planningsdocumenten en de weinige evaluatiedocumenten van de leerlingen scheppen onvoldoende duidelijkheid over de aangeboden leerinhouden en de verworven doelstellingen. Een gestructureerde planning van de opdrachten en het uitzetten van een leerlijn met het oog op de realisatie van het leerplan, ontbreken. De vakgroep kan onvoldoende aantonen dat het aanbod voldoende gericht is op de zelfzorg en de totale persoonlijkheidsontwikkeling van de leerling. Uit de beperkt beschikbare leerlingdocumenten blijkt dat de leerlingen onvoldoende kansen krijgen om te reflecteren over hun eigen leerproces. Hierdoor verwerven zij onvoldoende inzicht in hun talenten en interesses om een verantwoorde studiekeuze te maken, wat het uitgangspunt van het beroepsvoorbereidend leerjaar vormt. Het cursusmateriaal vormt meer de leidraad dan het leerplan. Hierdoor staat het handelen niet centraal in het onderwijs- en leerproces. De leerinhouden vertrekken voornamelijk vanuit de theorie, waardoor het aanbod sterk gericht is op cognitieve vaardigheden. De handelingsgerichte doelstellingen en de vakattitudes vormen onvoldoende het uitgangspunt van het curriculum. Van een geïntegreerde of projectmatige aanpak is nog weinig sprake. De vakgroep biedt de verschillende leerplancomponenten apart aan, waardoor het aanbod onvoldoende horizontale en verticale samenhang vertoont. Het onderwijsaanbod is dan ook onvoldoende afgestemd op de leerplanvisie en -realisatie.</p> |
| <b>Onderwijsorganisatie</b><br><i>Organisatie curriculum</i>                                                      | <p>Het strikt indelen van de ondersteunende kennis en de praktijk in aparte vakken belemmert de integratieve aanpak van de leerplanrealisatie. Bovendien organiseert de school de theoretische doelstellingen als losstaande uren. Dit belemmert een diepgaande benadering van de leerinhouden en het optimaal inzetten van de lestijd. Hierbij komt nog dat de school de lesuren roostert gespreid over de twee campussen, weliswaar op korte afstand van elkaar, Hierdoor verliezen de leerlingen kostbare tijd, waardoor de leerplanrealisatie bijkomend onder druk komt.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Uitrusting</b><br><i>ICT</i><br><i>Inzet uitrusting</i><br><i>Leermiddelen</i>                                 | <p>Globaal voldoet de school aan de minimale materiële leerplanvereisten. Ze beschikt over twee keukens en twee lokalen voor de realisatie van de zorgprocessen. De keukens ogen netjes. Het lokaal voor zorg voor de leef- en woonsituatie ligt er rommelig bij. Heel wat materiaal en materieel is niet opgeborgen en ligt los op de tafels, wat haaks staat op de leerplanrealisatie omtrent het verantwoord opbergen van materiaal en uitrusting. De school roostert de theoretische lessen in een gewoon klaslokaal, wat de transfer tussen praktijk en theorie belemmert. In deze lokalen ontbreekt elke vakeigen uitstraling. Niet alle klaslokalen beschikken over projectiemogelijkheden of voldoende computers voor de leerlingen. De integratie van ICT in het onderwijs- en leerproces is dan ook zeer beperkt.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

**Evaluatiepraktijk**

*Evenwicht*

*Volledigheid*

*Beheersingsniveau*

*Transparantie*

De evaluatie is onvoldoende valide. De afstemming van de leerlingenevaluatie op de leerplandoelstellingen en op de rol van het beroepsvoorbereidend leerjaar is zwak.

Voor de praktijkgerichte doelstellingen gebruikt de vakgroep permanente evaluatie. Van het voorbije schooljaar zijn echter onvoldoende evaluatiegegevens voorhanden, waardoor de vakgroep niet kan aantonen in welke mate deze vaardigheidsdoelstellingen verworven en geëvalueerd zijn. De beperkt beschikbare gegevens van het huidige schooljaar laten niet toe na te gaan welke doelstellingen beoogd worden met een praktijkoefening. Vaak ontbreken transparante evaluatiecriteria of zijn deze dezelfde voor elke opdracht. De score op deze criteria is onvoldoende transparant omdat beoordelingscriteria ontbreken. Meerdere criteria meten ook algemene attitudes in plaats van leerplandoelstellingen of vakattitudes. Het is voor de leerlingen dan ook niet duidelijk hoe een bepaald punt tot stand komt.

Terwijl het leerplan de nadruk legt op het handelingsgericht aanbieden en evalueren van de leerinhouden, maakt de vakgroep geregeld gebruik van toetsen, taken en examens. De vraagstelling is vooral gericht op kennisreproductie. De leerlingen krijgen weinig vragen die peilen naar inzichten en toepassingen uitgaande van functionele contexten. Ook vaardigheidsdoelstellingen beoordeelt de vakgroep via schriftelijke bevestigingen. Sommige vragen zijn onvoldoende eenduidig en doen te veel een beroep op de taligheid van de leerlingen. Dit leidt ertoe dat de evaluaties niet altijd afgestemd zijn op het verwachte beheersingsniveau van de leerplandoelstellingen en op de doelgroep. Het jaarlijks hergebruiken van toets- en examenvragen getuigt niet van een dynamisch onderwijsproces.

De vakgroep gebruikt zelden zelfevaluatie. Hierdoor missen de leerlingen kansen hun sterke punten en werkpunten in kaart te brengen.

De evaluatiepraktijk brengt onvoldoende de handelingsbekwaamheid en de zelfredzaamheid van de leerlingen in beeld. Het oriënteringsadvies is dan ook onvoldoende onderbouwd en onvoldoende gebaseerd op valide evaluatiegegevens en ontdekte talenten, interesses en motivatie.

**Leerbegeleiding**  
*Preventief*  
*Curatief*

In de klassen heerst een aangenaam en respectvol leerklimaat. Het onderwijsleergesprek biedt ruimte voor inbreng en interactie en sluit sterk aan bij de leefwereld van de leerlingen. De leraren stimuleren de leerlingen om verbanden te leggen met reeds verworven kennis. Toch exploreert de vakgroep nog te weinig de mogelijkheden en de talenten van de leerlingen bij het onderwijs- en leerproces. Tijdens de lessen gebruiken de leraren zelf ontwikkeld aanschouwelijk materiaal, aangezien er weinig projectiemogelijkheden in de klassen beschikbaar zijn. De praktijklessen verlopen gestructureerd, maar sterk leraargestuurd. De leraren moedigen de leerlingen weinig aan tot zelfstandig werken. In de praktijklessen is er beperkt aandacht voor feedback en zelfreflectie, waardoor de betrokkenheid van de leerlingen bij het leerproces minimaal is. De leerbegeleiding richt zich vooral op het voorbereiden van de leerlingen op de schriftelijke examens, waardoor er minder aandacht gaat naar doelgerichte remediëring.

Het cursusmateriaal is uitgebreid, maar bevat wel voldoende visuele ondersteuning. Het taalgebruik is echter soms achterhaald en niet altijd aangepast aan de doelgroep. De vraagstelling in de toetsen en examens is van een behoorlijk talig niveau. Naast het gebruik van woordenlijsten is er van taalondersteunend vakonderwijs nog weinig zichtbaar op de klasvloer. De vakgroep organiseert geregeld extramurale activiteiten die het leerproces van de leerlingen ondersteunen.

**Deskundigheidsbevordering**  
*Vorming*  
*Overleg*

De vakgroep bestaat uit gedreven leraren die openstaan voor externe evaluatie. De leerbereidheid en de inzet van het team zijn sterke punten. De frequente en recente opdrachtenwissels in de vakgroep belemmeren echter de ontwikkelingsdynamiek.

Momenteel overlegt de vakgroep formeel en informeel over organisatorische en pedagogisch-didactische thema's. Het overleg vormt echter nog geen hefboom voor kwaliteitsverbetering. De leerplanstudie en de zorg voor de kwaliteit van het onderwijsaanbod en de evaluatiepraktijk blijven vooral een individuele aangelegenheid. De vakgroep heeft nood aan stabiliteit en ondersteuning om gezamenlijk een degelijke leerplanstudie en leerplangerichte evaluatie uit te werken.

De leraren volgen geregeld vormingen over hun vakgebied of over pedagogisch-didactische items. De vakgroep bespreekt vormingsnoden en het aanbod aan vormingen op de vakgroepvergaderingen. De leraren delen de informatie van gevolgde vormingen met elkaar.

### 3.1.1.5 Nederlands in aso en tso tweede graad (leerplan 2012/019)

#### Voldoet

Het onderwijsaanbod is evenwichtig samengesteld en voldoende representatief voor de leerplandoelstellingen. De evaluatiepraktijk sluit aan bij het onderwijsaanbod en is voldoende transparant.

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Onderwijsaanbod</b>   | De vakgroep stelt in haar visie het versterken van de taalvaardigheden voorop.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <i>Volledigheid</i>      | De componenten taalvaardigheid, taalbeschouwing en literatuur komen zo veel mogelijk geïntegreerd aan bod. De taalbeschouwing vervult meestal een                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <i>Evenwicht</i>         | ondersteunende functie voor de taalvaardigheden. Het gehanteerde                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <i>Beheersingsniveau</i> | lesmateriaal sluit voldoende aan bij het leerplan. De productieve vaardigheden                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <i>Samenhang</i>         | komen niet in alle klasgroepen voldoende tot hun recht. Enerzijds zijn sommige groepen te groot om doelgericht de schrijf-, spreek- en gespreksvaardigheden te kunnen beoefenen. Anderzijds is de gehanteerde didactiek soms te weinig afgestemd op de communicatieve doelstellingen. De leerlingen krijgen in dit geval niet voldoende kansen om hun taalvaardigheden via taalactiverende werkvormen te ontwikkelen. De leraren bieden een voldoende variatie aan tekstsoorten aan. De taaltaken bevinden zich op een voldoende hoog verwerkingsniveau. |

De taalbeschouwing komt gespreid over het schooljaar en met voldoende zelfstandige inbreng van de leerlingen aan bod. Spelling en grammatica zijn echter niet steeds voldoende sterk geïntegreerd in de taalvaardigheden. Ondanks de afspraken rond het hanteren van een verbeterersleutel, is er niet altijd voldoende aandacht voor het confronteren van de leerlingen met hun eigen taalgebruik en het laten reflecteren op hun taalgebruik. De vakgroep geeft een wisselende invulling aan het opvolgen van de taalcorrectheid en de taalzorg, het geven van feedback en het laten verbeteren van de opdrachten.

De ontwikkeling van de literaire competenties vertrekt van het tekstervarend en het tekstbestuderend lezen. Een aantal lectuuropdrachten zijn voldoende relevant en uitdagend. In het tweede leerjaar aso werken de leerlingen aan een jaarproject waarbij de taalvaardigheden in samenhang aanwezig zijn. Met dit project ontwikkelen zij diverse taalvaardigheden op structurerend en beoordelend niveau. Tevens is er onder meer aandacht voor groepswork, creativiteit, kritische zin, correct taalgebruik en ICT-vaardigheden Dit project is een uitstekend voorbeeld van een authentieke taaltaak waarbij diverse vakgebonden en vakoverschrijdende eindtermen tot hun recht komen.

Binnen de vakgroep verlopen de horizontale samenwerking en de gelijkgerichte afstemming behoorlijk. De verticale afstemming van het onderwijsaanbod en het uitzetten van een meer duidelijke leerlijn hebben nog groeikansen.

|                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Uitrusting</b>       | De leslokalen beschikken over audiovisuele middelen en digitale                                                                                                                                                                                                                                          |
| <i>ICT</i>              | projectiemogelijkheden. De leraren zetten deze middelen regelmatig in voor de                                                                                                                                                                                                                            |
| <i>Inzet uitrusting</i> | ondersteuning van de lespraktijk. De mogelijkheden tot ICT-integratie voor                                                                                                                                                                                                                               |
| <i>Leermiddelen</i>     | onder meer opzoekwerk, tekstverwerking en digitale oefeningen zijn vrij beperkt. Enkele lokalen lenen zich minder tot het inzetten van gevarieerde werkvormen. Sommige klasgroepen zijn hiervoor ook behoorlijk groot. De school biedt met een bibliotheek extra mogelijkheden tot literatuurontdekking. |

## **Evaluatiepraktijk**

*Evenwicht*  
*Volledigheid*  
*Beheersingsniveau*  
*Transparantie*

In het verlengde van het onderwijsaanbod maakt de vakgroep een duidelijke keuze voor het laten primeren van de taalvaardigheden in de evaluatiepraktijk. De leerlingenevaluatie is samengesteld uit het dagelijks werk en twee examenperiodes. Ze is voldoende representatief voor de eindtermen en de leerplandoelstellingen. De puntenverdeling is duidelijk. De drie leerplancomponenten komen volledig en evenwichtig aan bod.

Het gelijkgericht hanteren van evaluatiecriteria is binnen de vakgroep overlegd. In de uitvoering ervan zitten echter verschillen. In een aantal gevallen is de evaluatie transparant en voldoende overlegd met de leerlingen. Bij een aantal productieve opdrachten zijn de criteria voor de beoordeling echter niet opgenomen en kennen de leerlingen de verwachtingen niet op voorhand. De evaluatie van grammaticale aspecten gebeurt nog frequent buiten een talige context. De opdrachten zijn dan vaak gesloten, te sterk gericht op reproductie en ze streven niet het vereiste beheersingsniveau na. Bovendien ligt de te behalen norm voor een aantal opdrachten vrij laag.

Het toepassen van strategieën is nog onvoldoende opgenomen, zowel in de uitvoering van de taaltaken als in de evaluatie ervan. Een uitzondering vormen de boekbesprekingen en de jaaropdracht waarin mogelijkheden tot zowel proces- als productevaluatie aanwezig zijn. Om de leerlingen mede-eigenaar te maken van hun opdrachten behoren ook zelf- en peerevaluatie tot de gehanteerde evaluatievormen. Vakgebonden attitudes krijgen een aparte beoordeling. Ondanks dat de rubrieken hiervoor binnen de vakgroep zijn vastgelegd, verschilt de invulling ervan. Soms doet zich een vermenging van vakgebonden en algemene attitudes voor.

De vakgroep heeft symbolen voor de correctie van steloefeningen afgesproken, die echter niet consequent in gebruik zijn. De feedback op de opdrachten en het proces van de taalontwikkeling krijgen niet steeds voldoende aandacht.

## **Leerbegeleiding**

*Preventief*  
*Curatief*

De leraren zijn goed geïnformeerd over de algemene en de talige achtergrond van hun leerlingen. Ze krijgen input vanuit de begeleidende klassenraad en informatie vanuit het leerlingvolgsysteem. Ze gebruiken deze informatie om de principes uit het zorgcontinuüm toe te passen. De leraren reiken hun leerlingen informatie aan via een afsprakennota, leerstofoverzichten en studietips. Ze zijn beschikbaar om hun leerlingen te ondersteunen bij hun opdrachten en waar nodig bijsturingen of remediëring te verstrekken. Leerlingen met bijzondere noden kunnen rekenen op de nodige aanpassingen of op de uitbreiding van zorg. Ondanks een rijk arsenaal aan begeleidende maatregelen, exploiteert de vakgroep het potentieel van de leerlingen te weinig. Het geloof in de talenten en de mogelijkheden van de jongeren is soms vrij laag.

De wisselwerking tussen de leerbegeleiding en de evaluatiepraktijk krijgt niet steeds voldoende aandacht. De leraren wenden de opdrachten en de toetsen niet voldoende aan om het leerproces bij te sturen. Ze moedigen hun leerlingen te weinig aan om hun toetsen en notities kritisch te bekijken, te corrigeren en om zo te leren uit hun fouten. Ze benutten de mogelijkheden tot remediëring en differentiatie nog niet optimaal.

**Deskundigheidsbevordering**  
*Overleg*  
*Vorming*

De samenwerking binnen de vakgroep verloopt doelgericht. Regelmatig is er overleg over relevante pedagogische en didactische onderwerpen, zowel formeel als informeel. Een aantal documenten zorgen voor het verhogen van de gelijkgerichte visie en aanpak. Een samenwerking binnen de scholengroep biedt ruimere inzichten. De vakgroep maakt regelmatig gebruik van de mogelijkheden tot navorming.

### 3.1.1.6 Specifiek gedeelte in bso tweede graad in de studierichting Elektrische installaties (leerplan 2015/009)

#### **Voldoet niet**

Het onderwijsaanbod is onvolledig en niet geïntegreerd. De evaluatie toont onvoldoende valide, evenwichtig en transparant aan in hoeverre de leerlingen de leerplandoelstellingen bereiken. De materiële uitrusting is niet volledig.

**Onderwijsaanbod**  
*Volledigheid*  
*Evenwicht*  
*Beheersingsniveau*  
*Samenhang*

Het onderwijsaanbod vertoont tekorten. Zo komen leerplandoelstellingen onder de volgende competenties niet, onvolledig of niet op het juiste beheersingsniveau aan bod: competentie 2, 3, 12, 13, 15 en 17. De leerplandoelstellingen betreffende goot- en draagsystemen met inbegrip van alle benodigde montage-accessoires onder competentie 10 komen ad hoc aan bod wanneer er daarrond werken zijn in de school. Leraren gaan dan met de leerlingen onder de vorm van projecten deze werken uitvoeren. Deze werkwijze houdt onvoldoende garanties in dat alle leerlingen uit alle jaren deze leerplandoelstellingen kunnen realiseren. De leerplandoelstellingen omtrent veiligheid (onder andere competentie 2, 3) krijgen onvoldoende aandacht. Deels komt dit door de gehanteerde leerlijn, waarbij veiligheidsprocedures en -voorzieningen en de vitale acht pas in het vierde jaar aan bod komen. Het is echter van groot belang dat de leerlingen van meet af aan veilig leren werken en correct leren omgaan met de grote risico's die gepaard gaan met elektriciteitswerken. Andere factoren die bijdragen tot een gebrekkige veiligheidsattitude zijn het werken met niet-geïsoleerde schroevendraaiers, het gebruiken van stoelen om op hoogte te werken, het niet of onjuist gebruiken van persoonlijke beschermingsmiddelen en een partiële kennis van de beschermingsinrichting (automaat, differentieelschakelaar).

Uit het onderzoek blijkt dat theorie te vaak op zichzelf staat. Ze dient niet voldoende als onderbouw voor de praktijk, waardoor leerlingen er het nut niet steeds van inzien. Hoewel de school inspanningen levert om theorie en praktijk beter te integreren, toont het onderzoek aan dat de theorie niet beklijft. Dit komt doordat deze weinig aanschouwelijk, onderzoekend, proefondervindelijk en op het moment dat hij nodig is voor de praktijk, aan bod komt.

De praktijkprojecten vertrekken vaak, vooral in het tweede leerjaar, vanuit een contextarme opdracht hoewel het leerplan het gebruik van contextrijke en authentieke opdrachten vooropstelt om te komen tot competentie-ontwikkeling. Sommige nieuwe projecten, vooral in het eerste leerjaar, gaan daar wel duidelijk van uit. Deze aanpak is evenwel nog niet breed verspreid in de studierichting waardoor deze effect mist. Leerlingen identificeren zich daardoor ook weinig met de opdrachten en leraren missen kansen om ze actiever en geïnteresseerder te betrekken in een uitdagend, realistisch en praktijkgericht opleidingsgeheel.

Leraren houden rekening met het welbevinden van de leerlingen en stemmen het onderwijsproces af op hun talige achtergrond. Het is een aandachtspunt de vaktaal niet zo sterk te vereenvoudigen, dat ze inhoudelijk niet meer juist is.

#### **Onderwijsorganisatie**

*Organisatie curriculum*

De organisatie van het onderwijsaanbod vertrekt vanuit een verkaveling van het geïntegreerde leerplan in subvakken. Dit leidt tot theoretische en praktische uren waartussen schotten ontstaan, waardoor de onderwijsorganisatie een geïntegreerde aanpak onvoldoende ondersteunt. Tegelijkertijd kiest de school er wel bewust voor om een praktijkleraar steeds een theoretisch vak te laten geven, om tot meer integratie te komen. Ook de leraren leveren inspanningen om intensiever samen te werken om tot een meer geïntegreerd opleidingsgeheel te komen. De gemaakte aanpassingen zijn nog te jong om al een diepgaand effect te hebben. Ook in het lesmateriaal zijn inspanningen zichtbaar om te komen tot een projectmatige en meer geïntegreerde aanpak, maar deze aanpak is nog niet ingeburgerd in heel de studierichting en mist daardoor een breed effect.

#### **Evaluatiepraktijk**

*Evenwicht  
Volledigheid  
Beheersingsniveau  
Transparantie*

De evaluatiepraktijk steunt op projecten, toetsen en examens. De problemen uit het onderwijsaanbod zijn eveneens zichtbaar in de evaluatiepraktijk, waardoor deze onvolledig is.

In de theoretische evaluaties springt de focus op contextarme kennisreproductie in het oog, waardoor ze niet aansluiten op het profiel van de studierichting. Tevens zijn vragen soms moeilijk tot niet te linken aan leerplandoelstellingen, worden praktische doelstellingen theoretisch bevraagd en zijn de puntentotalen niet steeds een weergave van de prestaties van de leerlingen. Dit alles resulteert in een validiteit die niet voldoet. De theoretische evaluaties verlopen niet transparant doordat meestal de punten per vraag niet vermeld staan. Op de correctiesleutels van de leraren ontbreken beoordelingscriteria. Dit leidt tot inconsequenties bij verbeteringen. De evaluaties kunnen daardoor niet tot nuttige feedback op het leerproces van de leerlingen leiden. Het evenwicht is soms zoek, doordat bepaalde leerplandoelstellingen zeer veel en anderen niet bevraagd worden. Ook bepaalt het aantal (deel)antwoorden het puntengewicht van een vraag, in plaats van het belang van ervan in het geheel van de vorming. Dit alles leidt tot een evaluatiepraktijk van de theoretische doelstellingen die niet valide, evenwichtig en transparant verloopt.

De evaluatie van de praktijkopdrachten verloopt onvoldoende transparant en objectief. In beide leerjaren maken de leraren geen gebruik van duidelijke en meetbare criteria. In sommige gevallen is het hierdoor niet mogelijk te achterhalen hoe de punten tot stand zijn gekomen en wat de werkpunten van de leerlingen zijn. In een van de jaren is wel al een expliciete onderverdeling in vaardigheden, attitudes en kennis ingevoerd, wat een sterk punt is. Hierdoor verloopt deze evaluatie transparanter.

De leraren geven mondeling voldoende feedback om het leerproces te ondersteunen, maar geen schriftelijke feedback. Hierdoor laten ze kansen liggen om het leerproces van de leerlingen verder te ondersteunen. Op de evaluaties zijn geen sporen van foutenanalyse zichtbaar. Hierdoor missen de leraren belangrijke informatie over het door hen georganiseerde leerproces en kunnen ze geen gerichte klassikale begeleiding en remediëring organiseren.

#### **Leerbegeleiding**

*Preventief  
Curatief*

De leraren maken gebruik van zelfgemaakte opdrachten en theoretische bundels, aangevuld met aangekocht referentiemateriaal. Sommige cursusdelen overstijgen het beheersingsniveau van het leerplan en het ontwikkelingsniveau van de leerlingen. De leraren leveren wel inspanningen om deze inhoud en begrip aan te brengen, maar een didactiek waarbij de leerinhouden goed zijn afgestemd op het leerproces verloopt krachtiger. In het materiaal is duidelijk zichtbaar dat de leraren inspanningen leveren om het leren van de leerlingen te ondersteunen. Ze leveren op eigentijdse wijze ondersteunende elektronische woordenboeken aan en zorgen voor studiehulp door het aanduiden van de belangrijkste leerinhouden. Soms staat echter zo veel aangeduid dat het leerondersteunende effect ervan vermindert. De opmaak van de bundels en opdrachten verschilt sterk per leraar. Soms is de opmaak zeer druk, zijn de bladzijden volledig gevuld met informatie en is er veel variatie qua bladspiegel en marges. Andere cursusdelen zijn dan net heel rustig van opmaak en kennen een duidelijke opbouw met inhoudstafel. Dit ondersteunt in grote mate het leren van de leerlingen.

De leerlingen kennen geen schroom om vragen te stellen aan de leraren. Hoewel deze communicatie niet steeds respectvol verloopt, blijft die vanuit de leraren steeds correct. Het is hierbij een aandachtspunt de ontwikkeling van de vak- en schoolgerelateerde attitudes via het geven van feedback niet uit het oog te verliezen.

De leerlingengroep is zeer divers samengesteld, wat nog niet als een sterkte ingezet wordt tijdens het leerproces. Ook het gebruik maken van aanwezige alsook het ontwikkelen van nieuwe talenten, het vertrouwen in de mogelijkheden van de leerlingen en het stellen van positieve, uitdagende en tegelijkertijd haalbare leerverwachtingen zijn elementen die de vakgroep nog niet ten volle benut.

**Uitrusting**  
*ICT*  
*Inzet uitrusting*  
*Leermiddelen*

De school beschikt over voldoende grote praktijklokalen waarin ook een instructieruimte beschikbaar is. ICT-ondersteuning is er slechts beperkt aanwezig, wat een geïntegreerde aanpak niet bevordert. De studierichting kan wel vlot gebruikmaken van het aparte computerlokaal vlakbij de praktijklokalen hoewel ook dit geen voorbeeld is van een diepgaande geïntegreerde aanpak.

De studierichting beschikt niet over de minimale materiële uitrusting. Zo ontbreken de nodige leermiddelen voor competentie 13 en 15. De toestellen nodig voor competentie 12 zijn beschikbaar in de derde graad van deze studierichting. De school levert wel inspanningen, onder meer door het aankopen van voldoende en veilig gereedschap zoals schroevendraaiers met intacte isolatie. Deze waren in bestelling tijdens het doorlichtingsbezoek.

**Deskundigheidsbevordering**  
*Overleg*  
*Vorming*

De vakgroep kent een hechte, collegiale sfeer met heel wat openheid. De complementariteit van dit team valt op door zijn mix van onderwijsgerelateerde, industrieerelateerde, socio-emotionele en zelf-reflectieve competenties. Niet iedereen is zich bewust van zijn eigen sterktes of die van zijn collega's, hoewel dit de ontwikkelingsmogelijkheden van de vakgroep en heel de afdeling sterk kan verhogen. Tegelijkertijd is deze vakgroep nu reeds, door de competentiemix, goed geplaatst om de voorliggende uitdagingen aan te pakken.

De leden van de vakgroep overleggen zowel formeel als informeel. Formele overlegmomenten worden gestructureerd via een agenda en verslag. Sinds kort overleggen de leraren van deze studierichting op zichzelf, en niet langer steeds met de leraren van verwante studierichtingen. Eén keer per jaar vergaderen ze wel nog in grote groep, om ervaringen uit te wisselen en deze te implementeren in de eigen lessen. De leraren scholen regelmatig bij, vooral over vakinhoudelijke onderwerpen. Ze scholen minder bij op pedagogisch-didactisch vlak. Er heersen evenwel duidelijke ondersteuningsnaden inzake geïntegreerd werken en competentiegericht evalueren.

### 3.1.1.7 Wiskunde in tso tweede graad in de studierichtingen Elektriciteit-elektronica, Handel en Sociale en technische wetenschappen (leerplan 2007/038)

#### Voldoet niet

De leerlingen krijgen niet alle leerplandoelstellingen evenwichtig en met het vereiste beheersingsniveau aangeboden. De inzet van ICT is onvoldoende. De evaluatie is onvoldoende evenwichtig.

**Onderwijsaanbod** De vaststellingen hebben betrekking op de basisvorming in de studierichtingen Handel en Sociale en technische wetenschappen en op de basisvorming in het specifiek gedeelte in de studierichting Elektriciteit-elektronica.

*Volledigheid*

*Evenwicht*

*Beheersingsniveau*

*Samenhang*

De leerlingen krijgen niet alle leerplandoelstellingen met voldoende diepgang aangeboden. Zo is het nagestreefde beheersingsniveau voor een aantal leerplandoelstellingen uit analyse en algebra niet in overeenstemming met het leerplan. Dit leerplan schrijft voor om enkele leerinhouden ook met ICT te behandelen (leerplandoelstellingen 1.1.1, 1.3.9 en 1.3.10). De leraren en leerlingen gebruiken tijdens de lessen echter enkel een wetenschappelijke rekenmachine en schenken geen aandacht aan de grafische oplossing met ICT. Ook de leerplandoelstellingen in verband met driehoeksmeting in een rechthoekige driehoek krijgen onvoldoende aandacht. Het aanbod beperkt zich tot enkele rekenoefeningen. Constructies en opdrachten in rijke contexten komen onvoldoende voor (leerplandoelstellingen 2.2.3 en 2.2.8).

Het aanbod is onvoldoende evenwichtig. De vakgroep biedt de leerinhouden aan in een volgorde bepaald door het leerboek en schenkt hierbij onvoldoende aandacht aan een evenwichtige en doelgerichte planning over het schooljaar. De leraren besteden daarbij veel lestijd aan rekenvaardigheden.

De vakgroep verschuift systematisch een aantal leerplandoelstellingen in verband met rechten (leerplandoelstellingen 1.7.3, 1.7.5, 1.7.6 en 1.7.7) van het eerste leerjaar naar het tweede leerjaar. Hierdoor ontwikkelen de leerlingen onvoldoende inzicht in de gelijkenissen en verschillen tussen de grafiek van een eerstegraadsfunctie enerzijds en de rechte anderzijds.

**Uitrusting** De materiële uitrusting om de leerplandoelstellingen te realiseren voldoet. De school beschikt over ICT-lokalen, maar de leraren maken hiervan geen gebruik. De meeste wiskundelokaliteit zijn uitgerust met een computer, maar beschikken niet over een projectiesysteem. De leraren en leerlingen gebruiken tijdens de lessen enkel de wetenschappelijke rekenmachine. Daardoor is de inzet van ICT onvoldoende.

*ICT*

*Inzet uitrusting*

*Leermiddelen*

**Evaluatiepraktijk**  
*Evenwicht*  
*Volledigheid*  
*Beheersingsniveau*  
*Transparantie*

De examens en toetsen zijn representatief voor wat in de klas gebeurt. De lacunes in het aanbod vertalen zich bijgevolg in de evaluatie waardoor die onevenwichtig is. De leerplandoelstellingen in verband met ICT komen niet voor in de evaluatie. De afstemming van de evaluatie op de overige leerplandoelstellingen voldoet. De leraren hergebruiken jaarlijks een groot aantal examenvragen en dat brengt de validiteit van de evaluatie in gevaar.

Elk examen vermeldt een duidelijke puntenverdeling per vraag. De meeste leraren delen de puntenverdeling van de verschillende leerstofonderdelen op het examen niet op voorhand mee. Bij toetsen vermelden ze de puntenverdeling veelal niet. Dit beperkt de transparantie van de evaluatie.

De school schenkt bij de evaluatie aandacht aan attitudes en in de vakgroep zijn daarover afspraken gemaakt. De attitudes die de leraren evalueren komen echter onvoldoende overeen met de vakgebonden attitudinale eindtermen. De leraren hanteren nog geen objectieve criteria om de attitudes te meten.

**Leerbegeleiding**  
*Preventief*  
*Curatief*

De sfeer in de lessen is rustig en gericht op leren. De leerlingen zijn aandachtig en werkzaam in de les. Ze tonen interesse. Het leerproces verloopt overwegend interactief. De leraar stuurt sterk de les. Hierdoor is in de meeste lesgroepen van zelfstandig leren en gedifferentieerd werken weinig sprake.

De leraren gebruiken de elektronische leeromgeving om de leerbegeleiding te ondersteunen. De leertips voor de lessen zijn veelal algemeen geformuleerd en weinig specifiek gericht op het leren van wiskunde. Alle leraren nemen de preventieve en curatieve leerbegeleiding ter harte. De leerlingen krijgen voldoende feedback op de behaalde resultaten, gekoppeld aan eventuele remediëringsoefeningen. De vakgroep maakt hierover weinig afspraken waardoor er verschillen in aanpak zijn per leraar. De doeltreffendheid van de remediëring is onduidelijk.

**Deskundigheidsbevordering**  
*Overleg*  
*Vorming*

De leraren volgden de laatste twee schooljaren geregeld nascholingen. Het verspreiden en implementeren van de nieuwe inzichten gebeurt weinig systematisch waardoor deze kennis onvoldoende haar weg vindt naar het onderwijs- en leerproces.

De vakgroep vergadert formeel een aantal keer per schooljaar en geregeld informeel. Ook schooloverstijgend overleg is de laatste jaren aan de orde. Onder impuls van de directie is een zelfevaluatie opgesteld, maar die gaf nog geen aanleiding tot het uitwerken van een actieplan in de vakgroep. Talenbeleid, gelijkgerichte leerbegeleiding en differentiatie stonden nog niet op de agenda. De doorlichting wijst nochtans uit dat er nood is aan overleg over deze items.

### 3.1.1.8 Economie in aso derde graad in de studierichting Economie-moderne talen (leerplan 2006/042)

#### Voldoet

De leerlingen bereiken de leerplandoelstellingen en de specifieke eindtermen in voldoende mate. De materiële voorzieningen laten toe om de leerplandoelstellingen te bereiken.

**Onderwijsaanbod** De school biedt alle leerplandoelstellingen en specifieke eindtermen aan. Ook de uitbreidingsdoelstelling wat betreft de voorraadverstrekking komt in bedrijfsbeleid aan bod. Zowel de thema's van micro- en macro-economie als van bedrijfsbeleid zijn evenwichtig gespreid over de twee leerjaren. De klemtonen in het aanbod liggen enerzijds op de beursverrichtingen en anderzijds op de koppeling van de actualiteit aan de thema's van het leerplan. De leerlingen verwerven de onderzoekscompetentie in het tweede leerjaar. Niet elke opdracht vertrekt hierbij van een onderzoeksprobleem en/of onderzoeksvragen en de confrontatie met andere standpunten is niet duidelijk weergegeven.

*Volledigheid*

*Evenwicht*

*Beheersingsniveau*

*Samenhang*

Het onderwijs is zowel gericht op kennis, inzicht, vaardigheden als op attitudes en is voldoende evenwichtig. Het vaardigheidsonderwijs gebeurt eerder impliciet, waarbij de leerlingen onvoldoende geïnformeerd zijn over het belang ervan. De nagestreefde attitudes sporen niet helemaal met de vermelde attitudes in het leerplan.

Het beheersingsniveau van de leerplandoelstellingen is goed. De gemotiveerde leerlingen verwerven vlot de aangeboden kennis en vaardigheden en krijgen de kans om de vooropgestelde attitudes aan te nemen.

Het onderwijsaanbod is poolgebonden. Ook de opdracht van de onderzoekscompetentie beperkt zich tot de pool economie. Er is geen samenhang met de pool moderne talen. Door het volgen van de economische actualiteit, het inschakelen van didactische bedrijfsbezoeken en het uitnodigen van gastsprekers krijgen de leerlingen een realiteitsgericht economie-onderwijs.

#### **Uitrusting**

*ICT*

*Inzet uitrusting*

*Leermiddelen*

De materiële uitrusting laat toe om de leerplandoelstellingen te realiseren.

Voor de economielessen beschikt de leraar niet over een vast vaklokaal. Alle gebruikte lokalen hebben wel een computer met internetverbinding en projectiemogelijkheid, wat maakt dat het bijna steeds de leraar is die deze ICT-voorzieningen hanteert. De ICT-vaardigheden van de leerlingen worden enkel aangesproken als de les doorgaat in een computerlokaal. De leerlingen hanteren wel de gebruikelijke software bij het maken van de opdrachten. Het elektronische leerplatform is louter een communicatiemiddel tussen de leerling en de leraar.

Door het ontbreken van een vaklokaal straalt de leeromgeving niet altijd de gewenste economische sfeer uit, zoals het leerplan vraagt.

De leerlingen gebruiken een eigen cursus van de leraar, die goed is afgestemd op het leerplan. De leraar integreert vlot de relevante informatie die het internet ter beschikking stelt.

|                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Evaluatiepraktijk</b><br><i>Evenwicht</i><br><i>Volledigheid</i><br><i>Beheersingsniveau</i><br><i>Transparantie</i> | <p>De evaluatie is representatief voor het geheel van de leerplandoelstellingen. Bij het opstellen van de evaluatievragen is de validiteit niet direct het uitgangspunt, en dit om na te gaan of alle leerplandoelstellingen wel op een passende manier worden bevraagd.</p> <p>De evaluatie is niet evenwichtig. Zij peilt hoofdzakelijk naar kennis, inzicht en toepassing. Vaardigheden zoals het kritisch of het communicatief vermogen van de leerling komen niet expliciet aan bod, wel impliciet. De evaluatie van de vakattitudes maakt deel uit van het cijfer voor dagelijks werk op het rapport.</p> <p>Het beheersingsniveau van de kennisgerichte leerplandoelstellingen voldoet. Door de veelheid van vragen krijgen de leerlingen voldoende kansen om hun verworven kennis en inzicht aan te tonen. Het beheersingsniveau van de vaardigheidsgerichte leerplandoelstellingen komt onvoldoende tot uiting. De evaluatiecriteria van de onderzoekscompetentie zijn hiervoor illustratief. Zij zijn overwegend vakinhoudelijk gericht. De evaluatie door de jury gebeurt zonder onderliggende beoordelingsschalen.</p> <p>Hoewel de opdracht van de onderzoekscompetentie planmatig is opgevat, verloopt het begeleidingsproces onvoldoende transparant. De feedback die de leerlingen krijgen, is niet systematisch terug te vinden. De zelfevaluatie die de leerlingen na de verdediging van hun opdracht uitvoeren, is bijzonder nuttig in het kader van de bewustwording van hun persoonlijk leerproces.</p> |
| <b>Leerbegeleiding</b><br><i>Preventief</i><br><i>Curatief</i>                                                          | <p>Een afsprakenkader regelt de samenwerking tussen de leerlingen en de leraar. De vakgerichte leerbegeleiding is hier onderdeel van. Leerlingen die in het eerste leerjaar instromen uit niet-economische studierichtingen krijgen desgevallend bijkomende toelichting tijdens de middagpauze. De leraar past leren leren technieken toe en dit in het kader van enerzijds de brede basiszorg en anderzijds van de VOET. Taalkundig bouwen de leerlingen een economische woordenlijst op en wijst de leraar op taal- en spellingfouten.</p> <p>Ook remediërende activiteiten berusten louter op de individuele afspraken tussen de leerling en de leraar en omvatten meestal extra oefeningen en/of bijlessen tijdens middagpauzes.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

**Deskundigheidsbevordering**  
*Overleg*  
*Vorming*

Het schooloverstijgend overleg binnen de scholengroep resulteert in een visietekst op het economie-onderwijs in het aso, die de school volgt en realiseert.

De vakgroep vergadert geregeld en behandelt relevante thema's. Hoewel er geen optimale leeromgeving is, formuleert de vakgroep geen specifieke wensen inzake didactische leermiddelen. Uit een recente zelfevaluatie blijkt de behoefte aan de toepassing van differentiatie binnen het lesgebeuren, aan gemeenschappelijke afspraken over leren leren en aan een uniforme aanpak van de vakattitudes. De vakgroep is ook vragende partij voor begeleiding en nascholing.

Bijscholing vormt een vast onderdeel van het professionaliseringsproces en de opgedane kennis wordt binnen de vakgroep gedeeld.

### **3.1.1.9 Huishoudkunde, opvoedkunde en verzorging in bso derde graad in de studierichting Verzorging (leerplan 2008/025)**

#### **Voldoet niet**

De leerplanrealisatie voldoet niet omdat de evaluatiepraktijk onvolledig en onvoldoende valide en transparant is. Daarnaast is ook het onderwijsaanbod onvoldoende afgestemd op het leerplan. De onderwijsorganisatie en leerbegeleiding ondersteunen onvoldoende de leerplanrealisatie.

**Onderwijsaanbod**  
*Volledigheid*  
*Evenwicht*  
*Beheersingsniveau*  
*Samenhang*

Het onderwijsaanbod is onvoldoende afgestemd op het leerplan. Enerzijds ontbreken leerplandoelstellingen, anderzijds komen inhouden aan bod die niet thuishoren in een derde graad Verzorging. De leerinhouden worden niet geïntegreerd aangeboden en onvoldoende gesitueerd in levensechte situaties. Zo richt het onderwijsproces zich te weinig op het ontwikkelen van de competenties uit het leerplan en te veel op het verwerven van kennis en algemene attitudes.

Voor opvoedkunde bevat het aanbod aanzienlijke hiaten. Zo ontbreken nagenoeg alle leerplandoelstellingen die te maken hebben met communiceren met de zorgvrager, familieleden of andere hulpverleners, zorgen voor het dagprogramma van de zorgvrager, werken in teamverband, omgaan met feedback en rapporteren. Het aanbod sluit aan bij de leefwereld van de leerlingen, maar is onvoldoende expliciet gericht op de toekomstige beroepspraktijk.

Het aanbod van verzorging bestrijkt nagenoeg alle leerplandoelstellingen uit het leerplan, maar bevat te veel inhouden die niet afgestemd zijn op de leerplandoelstellingen of op het vereiste beheersingsniveau. Binnen verzorging ligt het accent te sterk op het verwerven van contextloze kennis en te weinig op het ontwikkelen van vaardigheden of competenties binnen een realistisch kader.

De meeste thema's van huishoudkunde komen aan bod. De leerlingen verwerven de doelstellingen meestal wel in een betekenisvolle context. In het leerlingmateriaal ontbreken vaak de praktijkopdrachten. Hierdoor is het onduidelijk wat het beheersingsniveau is waarop de leerlingen de vele handelingsdoelen uit het leerplan verwerven.

Verder vertoont het aanbod van de drie vakken weinig horizontale samenhang. De vakgroep heeft geen afspraken om de thema's die in de drie componenten terugkomen gelijktijdig en gelijkgericht aan te bieden om zo te komen tot competentieontwikkend onderwijs.

De huidige vakgroep is zich bewust van de tekortkomingen in het aanbod en zorgt zeer recentelijk voor bijstellingen in de richting van het leerplan. Dit is echter nog onvoldoende en te pril om te komen tot een volledige leerplanrealisatie.

Op stage verwerven de leerlingen de leerplandoelstellingen voldoende geïntegreerd bij de verschillende doelgroepen. De school kan met de activiteiten- en evaluatielijst voldoende aantonen welke leerplandoelstellingen tijdens de stage aan bod komen, maar niet wat het verwachte beheersingsniveau is. De intensieve stagebegeleiding door de stagebegeleiders bewaakt enigszins het beheersingsniveau. De meeste stageopdrachten ondersteunen de leerlingen bij het bereiken van de leerplandoelstellingen.

**Onderwijsorganisatie**  
*Organisatie curriculum*

De school verdeelt het specifiek gedeelte van de studierichting Verzorging over theorie- en praktijkvakken. De theorievakken zijn verspreid over verschillende losstaande uren. Deze opdeling bemoeilijkt de integratie van theorie en praktijk en belemmert zo de realisatie van de competenties uit het leerplan.

**Uitrusting**  
*ICT*  
*Inzet uitrusting*  
*Leermiddelen*

De infrastructuur en de uitrusting voldoen aan de minimale materiële vereisten van het leerplan. De didactische keuken en praktijklokalen zijn voldoende uitgerust met de nodige leermiddelen.

De leslokalen, behalve de didactische keuken, beschikken over een computer met projectiemogelijkheid voor de leraar en enkele computers voor de leerlingen. De leraren maken af en toe maar niet systematisch gebruik van visuele projecties om het onderwijsproces te ondersteunen. De leerlingen integreren onvoldoende ICT in hun leerproces.

## **Evaluatiepraktijk**

*Evenwicht*  
*Volledigheid*  
*Beheersingsniveau*  
*Transparantie*

De evaluatiepraktijk is onvoldoende afgestemd op de vereisten van het leerplan. De evaluaties zijn te kennisgericht en onvoldoende valide en transparant. De vakgroep mist eenduidige, gedragen afspraken over de evaluatiepraktijk waardoor vooral de evaluatie van attitudes en vaardigheden een zeer uiteenlopende invulling krijgt, afhankelijk van de leraar.

Voor de vakken bestaat de evaluatiepraktijk uit opdrachten, toetsen, examens en een attitudebeoordeling. De opdrachten, toetsen en examens peilen voornamelijk naar kennis. Een groot aantal vragen evalueert contextloze kennisreproductie en slechts zeer sporadisch inzicht en toepassing in betekenisvolle contexten. De vaardigheden zijn onvoldoende terug te vinden in de evaluatiepraktijk.

Verder mist de evaluatiepraktijk de nodige validiteit en transparantie. De opdrachten, toetsen en examen bevragen veelvuldig vaardigheden schriftelijk. Dit is echter geen valide beoordeling van handelingsdoelstellingen. Daarnaast ontbreken een aantal evaluatiedocumenten van praktijkopdrachten of zijn de evaluaties onvoldoende gericht op de leerplandoelstellingen. De meeste evaluaties van vaardigheden gebeuren op basis van steeds dezelfde criteria die onvoldoende afgestemd zijn op de opdracht en op de leerplandoelstellingen. Meerdere criteria meten ook algemene attitudes in plaats van leerplandoelstellingen of vakattitudes. Concreet observeerbare gedragscriteria, die verwijzen naar de leerplandoelstellingen, ontbreken. Op toetsen en examens is de puntenverdeling meestal duidelijk, maar de vraagstelling is geregeld onvoldoende eenduidig (te open of dubbelzinnige formulering).

Voor elk vak krijgen de leerlingen ook nog een beoordeling op vakattitudes. In de praktijk gaat het echter om algemene attitudes zoals 'in orde zijn met materiaal' en 'stil zijn'. Op deze manier krijgen algemene attitudes onterecht een zeer groot gewicht in de beoordeling van de leerlingen.

De evaluatiepraktijk mist vooral in het tweede leerjaar van de derde graad de nodige complexiteit omdat de leerplandoelstellingen onvoldoende geïntegreerd aan bod komen in de evaluatiepraktijk. Evaluaties beperken zich bijna uitsluitend tot één of enkele doelstellingen van één thema binnen één vak.

De evaluatie van de stage bestaat uit de beoordeling van de stageopdrachten, de stagebezoeken, de tussentijdse evaluatie en de eindevaluatie. Voor de stage-opdrachten, de tussentijdse evaluatie en eindevaluatie is het voldoende duidelijk welke leerplandoelstellingen ze evalueren. De stageopdrachten vermelden een duidelijk puntenverdeling. Bij de tussentijdse evaluatie en de eindevaluatie ontbreken echter duidelijke evaluatiecriteria, wat de nodige objectiviteit en transparantie vermindert. Het gebrek aan objectiviteit en transparantie geldt nog in grotere mate voor de evaluatie van de stagebezoeken: duidelijke leerplangerichte evaluatieafspraken ontbreken. De leerlingen weten niet op voorhand welke leerplandoelstellingen geëvalueerd worden of hoe de beoordeling tot stand komt.

De geïntegreerde proef (gip) sluit voldoende aan bij het studierichtingsprofiel. De proef bestaat uit meerdere deelopdrachten vanuit de verschillende vakken van het specifiek gedeelte, die samen leiden tot een gemeenschappelijk resultaat. Sommige deelopdrachten zijn niet relevant voor het eindresultaat en verzwaren de taaklast voor de leerlingen.

De beoordeling van de gip bestaat uit een product- en procesevaluatie, maar de puntenverdeling over de vakken en de verschillende perioden van dagelijks werk en examenperiodes is complex. De evaluatiecriteria zijn onvoldoende duidelijk gericht op de leerplandoelstellingen. Door het ontbreken van objectieve gedragscriteria is het onvoldoende transparant hoe de beoordeling tot stand komt.

#### **Leerbegeleiding**

*Preventief*

*Curatief*

De leerlingen en leraren gaan respectvol met elkaar om. De leerlingen kunnen met vragen vlot terecht bij de leraren.

Het onderwijs is gestructureerd, maar sterk leraargestuurd en zet de leerlingen weinig aan om geleidelijk meer zelf de verantwoordelijkheid voor hun leerproces in handen te nemen. Binnen de vakken evalueren de leerlingen veelvuldig zichzelf en op stage reflecteren ze over hun handelen, maar dit gebeurt nog onvoldoende doelgericht om hun leerproces vorm te geven en bij te sturen in functie van de leerplanrealisatie.

De leerbegeleiding creëert onvoldoende een krachtige leeromgeving die de leermogelijkheden van de leerlingen versterkt. Zo is het cursusmateriaal onvoldoende afgestemd op het ontwikkelingsniveau en het taalniveau van de leerlingen. Vooral het cursusmateriaal van verzorging en opvoedkunde bevat veel doorlopende tekst met weinig reliëf in de bladspiegel. De leerlingen krijgen woordenlijsten met vakterminologie, maar ook deze bevatten enkel doorlopende tekst of zijn niet ingevuld. Herhalingsvragen bereiden de leerlingen vaak voor op toetsen en examens. Deze zijn, naar analogie met de evaluatiepraktijk, echter eenzijdig gericht op contextloze kennisreproductie en niet op inzicht en toepassing. De uitgebreide schriftelijke toetsen en examens vergen veel van de schrijf- en leesvaardigheid van de leerlingen.

Tijdens de stage en het gip-proces volgen de leraren de leerlingen van nabij. Op deze manier merken de leraren tekorten snel op en bieden ze extra ondersteuning indien nodig.

**Deskundigheidsbevordering**

*Overleg*  
*Vorming*

De vakgroep ‘Verzorging – huishoudkunde – opvoedkunde’ is niveau- en graadoverstijgend samengesteld. De vakgroep bestaat uit gedreven en enthousiaste leraren, maar kende het laatste jaar een groot verloop. De leraren overleggen veelvuldig formeel en informeel over organisatorische en pedagogisch-didactische thema’s. Toch reflecteerde de vakgroep nog onvoldoende kritisch op het onderwijsproces en de leerplanrealisatie. Een aantal individuele leraren doet dit wel en stuurt het onderwijsproces bij. De vakgroep heeft echter nood aan stabiliteit en ondersteuning om gezamenlijk een kwaliteitsvol onderwijsaanbod, evaluatiepraktijk en leerbegeleiding uit te werken afgestemd op de leerplanrealisatie.

De leraren volgen geregeld vormingen over hun vakgebied of over pedagogisch-didactische items. De vakgroep bespreekt vormingsnoden en het aanbod aan vormingen op de vakgroepvergaderingen. De leraren delen de informatie van gevolgde vormingen met elkaar.

### **3.1.1.10 Project algemene vakken (PAV) in bso derde graad en in het derde leerjaar van de derde graad (leerplannummers 2014/035 en 2014/44)**

#### **Voldoet**

Het onderwijsaanbod is afgestemd op de leerplandoelstellingen. De leerlingenevaluatie is in voldoende mate representatief voor de leerplandoelstellingen.

#### **Onderwijsaanbod**

*Volledigheid*  
*Evenwicht*  
*Beheersingsniveau*  
*Samenhang*

De vakgroep stelt in haar visie het ontwikkelen van de vaardigheden en het verhogen van de zelfredzaamheid van de leerlingen centraal. Ze reikt hiervoor onderwerpen en thema’s aan die over het algemeen relevant zijn. De lesinhouden zijn afgestemd op de leerplandoelstellingen en de dekkingsgraad ervan is vrij behoorlijk. De leraren trachten de inhouden geïntegreerd en binnen zinvolle contexten aan te reiken. Enkele lesbundels zijn wat te weinig uitdagend. Ze bevatten veel informatie en ze zijn minder gericht op een persoonlijke inbreng van de leerlingen.

In het eerste en het tweede leerjaar is globaal genomen de resultaatgerichtheid van de opgedragen taken en opdrachten niet voldoende sterk aanwezig. De eindtermen rond organisatiebekwaamheid blijven wat onderbenut. Onder meer hierdoor missen de leerlingen kansen om opdrachten zelfstandig te plannen, te organiseren, uit te voeren, te evalueren en indien nodig bij te sturen (eindtermen 14,15 en 16). Een aantal notatiebundels ogen slordig en een inhoudelijke of taalkundige opvolging ervan ontbreekt vaak. In het derde leerjaar doen de leraren regelmatig een beroep op de eigen inbreng van de leerlingen en op het proces van de verwerking. Een sterker projectmatig onderwijsaanbod is gericht op het zelfstandig of in groep aanpakken van een probleemstelling en het uitwerken van een geschikte oplossingsstrategie ervoor.

De leerplandoelstellingen komen vrij evenwichtig aan bod. De informatieverwerving- en verwerking krijgen regelmatig aandacht. Het verwerkingsgedeelte is echter meestal op een onvoldoende hoog beheersingsniveau. De leerlingen leren nog te weinig om over de informatie te reflecteren, ze kritisch te beoordelen en te verwerken in uitdagende opdrachten. De taalvaardigheden zijn geïntegreerd in een aantal toepassingen en opdrachten. De schrijf-, spreek- en gespreksvaardigheden vereisen echter een meer doelgerichte aanpak met aandacht voor feedback en feedforward. De rekenvaardigheden komen in voldoende tot sterke mate aan bod. De actualiteit vormt niet in voldoende mate het vertrekpunt voor het ontwikkelen van het tijd- en ruimtebewustzijn. Wetenschap en samenleving komen aan bod in een aantal thema's, maar de vakgroep worstelt nog met het benutten van een meer natuurwetenschappelijke benadering. Het maatschappelijk en ethisch bewustzijn krijgt vooral aandacht in het tweede en het derde leerjaar. De leerlingen krijgen echter nog niet voldoende informatie en middelen aangereikt om hun zelfstandigheid te ontwikkelen en om hun weg in het maatschappelijk leven gemakkelijker te vinden. Onderwerpen als geld beheren, verantwoord consumentengedrag, informatie over maatschappelijke instellingen en sociale wetgeving zijn veeleer occasioneel aanwezig.

In het derde leerjaar vertrekt de lesopbouw meestal vanuit het kunnen oplossen van problemen en het werken in teamverband. Het opstellen van een werkplanning, het vorderingsproces en de gevolgde strategie zijn elementen die soms de nodige waardering missen. Voor het bevorderen van de ICT-geletterdheid is voldoende ruimte. De functionele tekstgeletterdheid en de kwantitatieve geletterdheid overstijgen soms niet voldoende de taal- en rekenvaardigheid.

|                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Uitrusting</b><br><i>ICT</i><br><i>Inzet uitrusting</i><br><i>Leermiddelen</i> | De materiële uitrusting voldoet. In het vaklokaal zijn multimedia en dataprojectie aanwezig, waarmee het onderwijs- en leerproces visueel ondersteund worden. De leerlingen kunnen gebruikmaken van naslagwerken en ondersteunende leermiddelen. De ICT-integratie verloopt behoorlijk tot vlot. |
|-----------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## **Evaluatiepraktijk**

*Evenwicht*  
*Volledigheid*  
*Beheersingsniveau*  
*Transparantie*

De evaluatie is voldoende representatief voor de leerplandoelstellingen. De leraren trachten de evaluatie te koppelen aan de doelstellingen. Soms is deze koppeling niet voldoende treffend. De leerlingen krijgen binnen het dagelijks werk frequent opdrachten die over het algemeen vaardigheidsgericht zijn. De examens zijn eveneens opgebouwd rond een aantal vaardigheden. Het geheel van de evaluatie brengt een aantal doelstellingen niet of te beperkt in kaart. Van sommige evaluatie-opdrachten kan de bijkomende informatiewaarde over het kunnen van de leerlingen in vraag worden gesteld. De vakgroep heeft geen totaalbeeld van de evaluatiepraktijk om na te gaan of er voldoende evenwicht tussen de leerplancomponenten is. Vergelijkbaar met het onderwijsaanbod is het niveau van de verwerking van een aantal opdrachten niet voldoende hoog.

De evaluatie is voldoende transparant. De puntenverdeling is duidelijk. De resultaten zijn voor de leerlingen en de ouders beschikbaar via het elektronische leerplatform. Voor een aantal opdrachten ontbreken voldoende transparante beoordelingscriteria, zoals voor de schrijfvaardigheid. Ook de cijfers voor de vakgebonden attitudes zijn niet voldoende gefundeerd. Daarnaast is er een behoorlijke vermenging met de algemene attitudes. Het procentueel gewicht van de attitudes in het puntentotaal is behoorlijk hoog.

De vakgroep wil verder evolueren in het aanreiken van vormen van permanente evaluatie. Zelf- en peerevaluatie zullen hierin een meer nadrukkelijke plaats krijgen. In grotere opdrachten wil de vakgroep ook het proces, gekoppeld aan feedback en bijsturingen, mee in kaart brengen. De leerlingen kunnen zo hun leerverantwoordelijkheid sterker opnemen.

## **Leerbegeleiding**

*Preventief*  
*Curatief*

Het onderwijs- en leerproces verlopen leerlinggericht. De leraren zijn goed geïnformeerd over de achtergrond van hun leerlingen. Ze kennen tevens hun mogelijkheden en beperkingen. De leraren hanteren de principes van de brede zorg voor alle leerlingen. Voor leerlingen met bijzondere noden zijn de mogelijkheden tot verhoogde zorg aanwezig.

Bij de start van het schooljaar brengen de leraren de beginsituatie van een aantal vaardigheden van hun leerlingen in kaart. Deze gegevens vormen echter niet voldoende aanleiding tot gerichte differentiatie en remediëring.

De leerlingen kunnen bij het uitvoeren van hun opdrachten gebruik maken van ondersteunend materiaal, zoals instructiefiches, naslagwerken en de mogelijkheid tot onderzoekwerk op internet. De leraren bieden de nodige leerondersteuning. Een afsprakennota verheldert de verwachtingen van het vak. Voor de examens stellen ze overzichten van de leerstof en een aantal tips beschikbaar.

**Deskundigheidsbevordering** De vakgroep heeft samen met het vak maatschappelijke vorming een verticale leerlijn uitgezet. Ze heeft hierbij nog niet voldoende aandacht voor het stelselmatig verhogen van de verwerkings- en de beheersingsgraad.

*Overleg  
Vorming*

Regelmatig benutten de leraren de mogelijkheden tot navorming. Om de inhoudelijke kwaliteit te bewaken heeft de vakgroep een samenwerking met andere scholen van de scholengroep. De pedagogische begeleiding ondersteunt deze werking. De vakgroep denkt ontwikkelingsgericht. Ze staat open voor externe beoordelingen en aanbevelingen..

### **3.1.1.11 Wiskunde in tso derde graad in de studierichtingen Handel, Sociale en technische wetenschappen en Toerisme (leerplan 2005/069)**

#### **Voldoet niet**

Het aanbod is onvolledig en de evaluatie is onvoldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen. De inzet van ICT is onvoldoende.

#### **Onderwijsaanbod**

*Volledigheid  
Evenwicht  
Beheersingsniveau  
Samenhang*

De leerlingen krijgen niet alle leerplandoelstellingen aangeboden. In het aanbod ontbreken al de leerplandoelstellingen waarbij het leerplan vereist ICT in te schakelen. Deze leerplandoelstellingen handelen over het oplossen van veeltermvergelijkingen met graad hoger dan twee, de tabel en grafiek lezen van veeltermfuncties met graad hoger dan twee, problemen met gegeven functioneel verband oplossen en de oplossing interpreteren bij veeltermfuncties met graad hoger dan twee, homografische functies en groeitoepassingen (leerplandoelstellingen 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3, 1.3.3, 1.5.5 en 1.5.6). Ook in de lessen statistiek gebruikt de vakgroep geen ICT waardoor de leerplandoelstelling 2.3.1 over beschrijvende statistiek niet met het juiste beheersingsniveau in het aanbod voorkomen. Het herkennen van de inleidende begrippen in de context van een toepassing in de kansrekening en de statistiek ontbreken (leerplandoelstellingen 2.2.1 en 2.3.1). Het kritisch omgaan met het gebruik van statistiek in de media krijgen de leerlingen niet aangeboden (leerplandoelstelling 2.3.1).

Voor heel wat leerplandoelstellingen beoogt het aanbod een ander beheersingsniveau dan het leerplan vereist. De leraren schakelen ICT niet in, maar laten de leerlingen wel rekenen met de functievoorschriften en leren het oplossen van logaritmische en homografische vergelijkingen aan zonder grafisch rekentoestel of computersoftware. De leraren gaan hierbij in tegen de visie van het leerplan dat stelt dat het geenszins de bedoeling is ook te rekenen met deze voorschriften.

De leraren introduceren heel wat leerstof vanuit de theorie en niet vanuit concrete voorbeelden. Zinnvolle contexten komen voornamelijk voor tijdens de oefeningen en minder wanneer de leraar de leerinhouden aanbrengt.

**Uitrusting** De materiële uitrusting om de leerplandoelstellingen te realiseren voldoet. De school beschikt over ICT-lokalen, maar de leraren maken hiervan geen gebruik. De meeste wiskundelokalen zijn uitgerust met een computer, maar beschikken niet over een projectiesysteem. De leraren en leerlingen gebruiken tijdens de lessen enkel de wetenschappelijke rekenmachine en geen wiskundesoftware voor grafieken. Daardoor is de inzet van ICT onvoldoende.

*ICT*  
*Inzet uitrusting*  
*Leermiddelen*

**Evaluatiepraktijk** De examens en toetsen zijn representatief voor wat in de klas gebeurt. De lacunes in het aanbod vertalen zich bijgevolg in de evaluatie waardoor de evaluatie onevenwichtig is en heel wat vragen onvoldoende zijn afgestemd op het vereiste beheersingsniveau.

*Evenwicht*  
*Volledigheid*  
*Beheersingsniveau*  
*Transparantie*

Elk examen vermeldt een duidelijke puntenverdeling per vraag. De leraren delen de puntenverdeling van de verschillende leerstofonderdelen op het examen niet op voorhand mee. Bij toetsen vermelden ze de puntenverdeling veelal niet. Dit beperkt de transparantie van de evaluatie.

De school schenkt bij de evaluatie aandacht aan attitudes en in de vakgroep zijn daarover afspraken gemaakt. De attitudes die de leraren evalueren, komen echter onvoldoende overeen met de vakgebonden attitudinale eindtermen. De leraren hanteren nog geen objectieve criteria om de attitudes te meten.

**Leerbegeleiding** De sfeer in de lessen is rustig en gericht op leren. De leraren sturen sterk de les. Hierdoor is van zelfstandig leren en gedifferentieerd werken weinig sprake. Er is onvoldoende aandacht voor de taalvaardigheid van de leerlingen waardoor het verwoorden van oplossingsstrategieën weinig expliciete aandacht krijgt.

*Preventief*  
*Curatief*

De leertips voor de lessen zijn veelal algemeen geformuleerd en weinig specifiek gericht op het leren van wiskunde. De leraren nemen de preventieve en curatieve leerbegeleiding ter harte. De leerlingen krijgen voldoende feedback op de behaalde resultaten, gekoppeld aan eventuele remediëringsoefeningen. De doeltreffendheid van de remediëring is onduidelijk.

**Deskundigheidsbevordering** De leraren volgden de laatste twee schooljaren geregeld nascholingen. Het verspreiden en implementeren van de nieuwe inzichten gebeurt weinig systematisch waardoor deze kennis onvoldoende haar weg vindt naar het onderwijs- en leerproces.

*Overleg*  
*Vorming*

De vakgroep vergadert formeel een aantal keer per schooljaar en geregeld informeel. Ook schooloverstijgend overleg is de laatste jaren aan de orde. Onder impuls van de directie is een zelfevaluatie opgesteld, maar die gaf nog geen aanleiding tot het uitwerken van een actieplan in de vakgroep. Talenbeleid, gelijkgerichte leerbegeleiding en differentiatie stonden nog niet op de agenda. De doorlichting wijst nochtans uit dat er nood is aan overleg over deze items.

### 3.1.1.12 Wiskunde in tso derde graad in de studierichting Elektriciteit-elektronica (leerplannen 2005/069 en 2005/070)

#### Voldoet

Het aanbod en de evaluatie zijn voldoende afgestemd op de leerplannen. De inzet van ICT voldoet.

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Onderwijsaanbod</b>   | De vaststellingen hebben betrekking op de basisvorming en het specifiek gedeelte in de studierichting Elektriciteit-elektronica.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <i>Volledigheid</i>      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <i>Evenwicht</i>         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <i>Beheersingsniveau</i> | De leerlingen krijgen de meeste eindtermen en leerplandoelstellingen kwaliteitsvol en met voldoende diepgang aangeboden. Het nagestreefde beheersingsniveau is veelal in overeenstemming met de verwachtingen van het leerplan. De leraren plannen de lessen nauwgezet en doeltreffend om een evenwichtige spreiding van de verschillende leerstofonderdelen over het jaar en de graad te garanderen. De keuzeonderwerpen zijn bepaald op basis van de noden in de andere vakken en de leraren bieden heel wat oefeningen in relevante contexten aan. De vakgroep bewaakt de samenhang in de graad. |
| <i>Samenhang</i>         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|                          | De leraren besteden onvoldoende aandacht aan de behandeling van de beschrijvende statistiek met behulp van ICT (leerplandoelstelling 2.3.1).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Uitrusting</b>        | De uitrusting voldoet aan de minimale materiële vereisten van het leerplan. De meeste wiskundelokalen zijn uitgerust met een computer, maar beschikken niet over een projectiesysteem. De leerlingen gebruiken de grafische rekenmachine zinnig waardoor de inzet van ICT voldoet aan de verwachtingen van het leerplan.                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <i>ICT</i>               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <i>Inzet uitrusting</i>  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <i>Leermiddelen</i>      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Evaluatiepraktijk</b> | De evaluatie gaat in voldoende mate na of de leerlingen de leerplandoelstellingen bereiken. De toetsen en examens zijn representatief voor wat in de klas gebeurt waardoor de evaluatie volledig en evenwichtig is. De afstemming van de evaluatie op het beheersingsniveau van de leerplandoelstellingen voldoet.                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <i>Evenwicht</i>         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <i>Volledigheid</i>      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <i>Beheersingsniveau</i> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <i>Transparantie</i>     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|                          | Elk examen vermeldt een duidelijke puntenverdeling per vraag. De meeste leraren delen de puntenverdeling van de verschillende leerstofonderdelen op het examen niet op voorhand mee. Bij toetsen vermelden ze de puntenverdeling veelal niet. Dit beperkt de transparantie van de evaluatie.                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|                          | De school schenkt bij de evaluatie aandacht aan attitudes en in de vakgroep zijn daarover afspraken gemaakt. De attitudes die de leraren evalueren, komen echter onvoldoende overeen met de vakgebonden attitudinale eindtermen. De leraren hanteren nog geen objectieve criteria om de attitudes te meten.                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

**Leerbegeleiding**  
*Preventief*  
*Curatief*

De sfeer in de lessen is rustig en gericht op leren. De leerlingen zijn aandachtig en werkzaam in de les. Ze tonen interesse. Het leerproces verloopt overwegend interactief. De leraar stuurt sterk de les. Hierdoor is in de meeste lesgroepen van zelfstandig leren en gedifferentieerd werken weinig sprake.

De leraren gebruiken de elektronische leeromgeving om de leerbegeleiding te ondersteunen. De leertips voor de lessen zijn veelal algemeen geformuleerd en weinig specifiek gericht op het leren van wiskunde. Alle leraren nemen de preventieve en curatieve leerbegeleiding ter harte. De leerlingen krijgen voldoende feedback op de behaalde resultaten, gekoppeld aan eventuele remediëringsoefeningen. De vakgroep maakt hierover weinig afspraken waardoor er verschillen in aanpak zijn per leraar. De doeltreffendheid van de remediëring is onduidelijk.

**Deskundigheidsbevordering**  
*Overleg*  
*Vorming*

De leraren volgden de laatste twee schooljaren geregeld nascholingen. Het verspreiden en implementeren van de nieuwe inzichten gebeurt weinig systematisch waardoor deze kennis onvoldoende haar weg vindt naar het onderwijs- en leerproces.

De vakgroep vergadert formeel een aantal keer per schooljaar en geregeld informeel. Ook schooloverstijgend overleg is de laatste jaren aan de orde. Onder impuls van de directie is een zelfevaluatie opgesteld, maar die gaf nog geen aanleiding tot het uitwerken van een actieplan in de vakgroep. Talenbeleid, gelijkgerichte leerbegeleiding en differentiatie stonden nog niet op de agenda. De doorlichting wijst nochtans uit dat er nood is aan overleg over deze items.

### 3.1.1.13 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET)

#### Voldoet niet

De school streeft in onvoldoende mate met een eigen planning de VOET bij haar leerlingen na.

**Beleid**  
**Doelgerichtheid**

De visie van de school op de VOET refereert aan haar schoolvisie. De school heeft echter geen planning die ervoor zorgt dat ze alle VOET voor alle leerlingengroepen nastreeft. Vanuit een traditie van een brede vorming organiseert de school verschillende vakoverschrijdende projecten.

De school inventariseert het nastreven van de VOET in de vakken via het elektronische leerplatform. Ze beschikt echter nog niet over een afdoende strategie om een kwaliteitsvolle afstemming op de VOET te waarborgen. Ook ontbreken de bijdragen van de vakoverschrijdende projecten aan het nastreven van de VOET in dit overzicht. Hierdoor heeft de school onvoldoende zicht op de lacunes en de overlap. Dit alles maakt dat de school geen volledig en betrouwbaar overzicht heeft om te weten of haar aanpak volstaat om aan de inspanningsverplichting van de VOET te voldoen.

De school stelde recentelijk een meerjarenplan op om de VOET-werking te optimaliseren.

- Ondersteuning** De school levert weinig organisatorische inspanningen om het nastreven van de VOET te ondersteunen. De aansturing en de opvolging van de VOET liggen volledig bij de directeur en de adjunct-directeur. Voor de extramurale projectweken stelt de directie werkgroepen samen en duidt verantwoordelijken aan per groep. De andere vakoverschrijdende projecten worden gedragen door vrijwillige, enthousiaste leraren. De leraren geven in een projectfiche aan welke VOET ze nastreven. De school gaat onvoldoende systematisch na of deze koppelingen valide zijn. De planning van de projecten gebeurt vooral op basis van maatschappelijke ontwikkelingen of opportuniteiten die zich voordoen en die passen bij het pedagogisch project. Het nastreven van alle VOET bij alle leerlingen vormt hierbij in onvoldoende mate een uitgangspunt. Op vakniveau stuurt de school het nastreven van de VOET weinig aan.
- De directie communiceert op de personeelsvergadering over de VOET, bijvoorbeeld over de geactualiseerde VOET en het nieuwe registratiesysteem. Dit volstaat niet om een voldoende groot draagvlak te creëren voor het nastreven van de VOET. De school wil starten met een VOET-werkgroep en een VOET-coördinator aanstellen, maar heeft nog geen duidelijke strategie om een positief elan met betrekking tot de VOET op school te creëren.
- Doeltreffendheid** De school schenkt onvoldoende aandacht aan de evaluatie van de VOET-werking. Door het gebrek aan een globaal overzicht van de nagestreefde VOET waaruit het bereik en de kwaliteit zouden kunnen blijken, beschikt de school niet over de informatie die nodig is om het VOET-beleid en het bestaande aanbod te evalueren en waar nodig bij te sturen. Op beleidsniveau formuleerde de directie pas recentelijk doelstellingen met betrekking tot de VOET en was het nog te vroeg om de uitrol hiervan te evalueren.
- De school evalueert de vakoverschrijdende projecten, ook met de pedagogische raad. Deze evaluatie legt het accent voornamelijk op de praktische organisatie en onderzoekt minder de inhoudelijke afstemming op de VOET.
- Ontwikkeling** Het beleid formuleerde een meerjarenplan om de VOET explicieter te implementeren en te verankeren in de schoolwerking, maar dit vertaalde zich nog niet in een concreet actieplan.
- Er zijn een aantal professionaliseringsinitiatieven, maar de breedte en effectiviteit ervan zijn beperkt. Voor een aantal specifieke domeinen wordt nascholing gevolgd maar deze professionalisering kadert nog niet in een groter geheel dat aangeeft wat de vormingsnoden zijn op vlak van VOET.

|                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|---------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Uitvoering<br/>Sociorelationele<br/>ontwikkeling</b> | <p>Ongeveer de helft van de eindtermen wordt met voldoende diepgang bij de meeste leerlingen nagestreefd.</p> <p>De eindtermen die te maken hebben met het aangaan van een relatie komen voldoende aan bod bijvoorbeeld tijdens de onthaaldagen van de eerste graad en tijdens ‘de sportdag anders’ waar de leerlingen zorg dragen voor een persoon met een beperking. De eindtermen die verwijzen naar conflicten in relaties streeft de school onvoldoende expliciet na. Ze werkt voornamelijk reactief rond conflicten en minder expliciet proactief. Het reflecteren en in dialoog gaan over verschillen in opvattingen over verschillende levensdomeinen komt voornamelijk in vakken aan bod zoals project algemene vakken en de taalvakken.</p>                                  |
| <b>Socioculturele samenleving</b>                       | <p>Een groot deel van de eindtermen wordt met voldoende diepgang en bij de meeste leerlingen nagestreefd.</p> <p>Meerdere binnen- en buitenschoolse activiteiten spelen hierbij een belangrijke rol. Zo organiseert de school meerdere solidariteitsacties in functie van actuele, maatschappelijke thema’s. In het kader van herinneringseducatie brengen de leerlingen een bezoek aan Ieper, het fort van Breendonk of de kazerne Dossin. De leerlingen nemen actief deel aan culturele activiteiten zoals toneelvoorstellingen en ‘Atheneum has got talent’. De leerlingen gaan vaak op stadsbezoek en een aantal leerlingen neemt ook deel aan buitenlandse reizen. Ook de vakken leveren een bijdrage aan deze VOET, maar de school kan dit onvoldoende doelgericht aantonen.</p> |

### 3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde ‘bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne’?

De school gaat op systematische en volledige wijze de situatie op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne na. Dat blijkt uit de regelmaat waarmee ze controles uitvoert. Voor sommige controles vertrouwt de preventieadviseur (PA) op bevoegde personeelsleden. Sinds kort heeft de PA hier een veel beter zicht op, zodat ze de werkwijze van de bevoegde personeelsleden kan vervolledigen en integreren in de veiligheidssystematiek van de school. De school kent alle grote en de meeste kleine tekorten en is waakzaam voor ongunstige veranderingen in de omgeving waarin ze onderwijs organiseert en leerlingen begeleidt. Uit haar werkwijze blijkt dat ze gebruikmaakt van de analyses van deskundigen en rekening houdt met de opmerkingen van haar personeel. Opgemerkte tekorten vinden we terug in het globaal preventieplan (GPP) en het jaaractieplan (JAP), die de beheersing ervan regelen. Wat niet op schoolniveau beheerst wordt, komt terug in de beheersingsinstrumenten op niveau van de scholengroep. De meeste tekorten zijn op het ogenblik van de doorlichting weggewerkt, het wegwerken van andere tekorten is gepland. De uitwerking van het plan is voldoende concreet en realistisch waardoor de inspectie kan aannemen dat de uitvoering zal volgen. Het onderzoek toont aan dat er, op een zeer beperkt aantal uitzonderingen na, aandacht is voor maatregelen die – in afwachting van een oplossing ten gronde – de situatie minimaal verbeteren. Dat leidt tot een cultuur waarbinnen de meeste personeelsleden zich aangesproken voelen om op hun niveau bij te dragen aan de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne op de verschillende locaties waarvan de school gebruikmaakt.

Uit de controles en adviezen van externe controlediensten, de interne dienst (preventieadviseur) en de externe dienst, blijkt dat er een beperkt aantal grote en kleine tekorten werden opgemerkt op het vlak van bewoonbaarheid en veiligheid en gezondheid en hygiëne. Deze tekorten zijn op het ogenblik van de doorlichting veelal opgelost. Wat nog moet verbeteren, is in de planning voorzien en wordt in afwachting van de realisatie van de verbeteractie door de school aangepakt via organisatorische maatregelen.

Alle lesplaatsen werden tijdens de doorlichting bezocht. De vaststellingen in documenten van deskundigen stemmen overeen met wat de onderwijsinspectie tijdens de doorlichting opmerkt. Tijdens het bezoek ter plaatse valt op dat sommige lokalen niet steeds comfortabel zijn voor de organisatie van onderwijs en begeleiding door een beperkte oppervlakte in combinatie met een gebrek aan opslagruimte. De wijze waarop de school omgaat met de producten met gevaarlijke eigenschappen (PMGE) in haar wetenschapslokalen is voorbeeldig. De opslag en inventarisatie ervan verloopt zeer ordelijk, overzichtelijk en veilig. Het is een aandachtspunt deze systematiek uit te breiden naar alle PMGE over de gehele school. Uit het GPP en JAP blijkt dat de school inspanningen levert om het valgevaar op haar terreinen aan te pakken. Ondanks de reeds geleverde inspanningen, heerst er nog steeds valgevaar door losliggende tegels en grote oneffenheden op sommige wandelpaden. De school werkt samen met de scholengroep om de resterende gevaren weg te werken, maar ze voorzagt nog niet in compenserende maatregelen zoals signalisatie.

De school krijgt een gunstig advies voor de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Omwille van de systematiek waarmee de school tekorten opspoort en wegwerkt, de realisatie van kleinere (tussentijdse) oplossingen en de aandacht voor proactieve acties, vertrouwt de onderwijsinspectie op het beleidsvoerend vermogen van de school om de resterende tekorten weg te werken.

### 3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

| Onderzochte erkenningsvoorwaarden                                                                                                                                                                       |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (codex so, art. 15, §1, 5°)                                                                                                     | ja |
| Neemt de school de reglementering betreffende verlofregeling en aanwending van de schooltijd in acht? (codex so, art. 15, §1, 7°)                                                                       | ja |
| Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding dat minstens de verplichte bepalingen vermeldt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 39 en 40) | ja |

### 3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

| Onderzochte regelgeving                                                                                                                                                                                                           |      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| <b>Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (codex so, art. 112 en 123/10)</b>                                                                                                           | neen |
| • de basisprincipes van het schoolbeleid met betrekking tot een aantal leerlinggebonden materies                                                                                                                                  | ja   |
| • de lesspreiding en de vakantie- en verlofregeling voor leerlingen                                                                                                                                                               | ja   |
| • de krachtlijnen inzake extra-murosactiviteiten, leerlingenstages, werkplekleren en school- of centrumvervangende onderwijsprogramma's                                                                                           | ja   |
| • bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis, opgelet: het recht op synchroon internetonderwijs moet opgenomen zijn                                                                                                | ja   |
| • de bijdrageregeling, afwijkingen en contactpersoon terzake                                                                                                                                                                      | ja   |
| • de inspraakmogelijkheden voor de betrokken personen in de school of centrum                                                                                                                                                     | ja   |
| • de voorwaarden waaronder de betrokken leerling en de betrokken personen inzage kunnen uitoefenen in of een toelichting kunnen vragen bij of een kopie kunnen bekomen van de leerlingengegevens, waaronder de evaluatie-gegevens | ja   |
| • de organisatie van de leerlingenevaluatie                                                                                                                                                                                       | ja   |
| • de lokale leefregels                                                                                                                                                                                                            | neen |
| • de eventuele beroepsmogelijkheden voor de betrokken personen ten aanzien van betwiste beslissingen buiten beslissingen in verband met definitieve uitsluiting of leerlingenevaluatie                                            | ja   |
| • de basisprincipes van het schoolbeleid met betrekking tot reclame en sponsoring                                                                                                                                                 | ja   |
| • engagementsverklaring waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen                                                                                                                                                             | ja   |
| • bepalingen over overdraging bij schoolverandering van leerlingengegevens naar de nieuwe school                                                                                                                                  | ja   |
| <b>Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (codex so, art. 110/1 tot 110/10)</b>                                                                                                                                   | ja   |
| <b>Informeert de school ouders en leerlingen en personeel over het centrum voor leerlingenbegeleiding waarmee ze samenwerkt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 33)</b>                                              | ja   |
| <b>Respecteert de voorziene verhaalmogelijkheid de reglementair voorgeschreven procedure? (codex so, art. 115/6)</b>                                                                                                              | ja   |
| <b>Respecteert de school voor secundair onderwijs de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen? (codex so, art. 115/6, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)</b>                        | ja   |
| <b>Verloopt het afleveren van attesten van verworven bekwaamheid correct? (codex so, art. 115, tweede alinea en 252, §1, b)</b>                                                                                                   | ja   |
| <b>Verloopt het afleveren van attesten van lesbijwoning correct? (codex so, art. 115, derde alinea en 252, §2)</b>                                                                                                                | ja   |
| <b>Respecteert de school het minimumlessenrooster? (codex so, art. 148-157 en BVR van 19-7-2002)</b>                                                                                                                              | ja   |

## 4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

### 4.1 Leerbegeleiding

**Doelgerichtheid** De leerbegeleiding is onderdeel van de schooleigen visie op leerlingbegeleiding. Leren leren, begeleiden en oriënteren van leerlingen zijn hierin de fundamenteën, die bereikt kunnen worden door het creëren van een aangenaam klasklimaat, een optimale ondersteuning en een duidelijke communicatie.

De school werkt doelgericht en wil alle leerlingen ontplooiingskansen geven, met aandacht voor hun beperkingen, mogelijkheden en talenten. Zij geeft gevolg aan de implementatie van het M-decreet en werkt volgens het vooropgestelde zorgcontinuüm. Een brede basiszorg voor alle leerlingen, een verhoogde zorg voor leerlingen met extra behoeften, een uitgebreide zorg voor leerlingen die ondersteuning door het CLB of andere diensten nodig hebben en zelfs een individueel aangepast curriculum worden in de leerbegeleiding toegepast. Voor de leerlingen van de eerste graad is de zorg op maat (ZOOM) ondertussen richtinggevend. Daarnaast besteedt de school aandacht aan de bijscholing van alle personeelsleden en de verhoging van de betrokkenheid van de ouders.

De school levert inspanningen om de onderwijsbehoeften van elke leerling in kaart te brengen. Voor nieuwe leerlingen is er een vernieuwde inschrijvingsfiche en worden gesprekken met basisscholen en met ouders georganiseerd. De school is zeer tevreden over de samenwerking met het centrum voor leerlingbegeleiding (CLB). Zij heeft hiermee een uitvoerige afsprakennota en concrete samenwerkingen.

De school besteedt ook bijzondere aandacht aan de communicatie met de verschillende participanten. Zij voert deze communicatie zowel mondeling als schriftelijk.

**Ondersteuning** De school voorziet voldoende schoolinterne en schoolexterne ondersteuning in de leerbegeleiding.

De implementatie van het zorgcontinuüm gebeurt met ondersteuning van verschillende participanten. Zowel de pedagogische begeleidingsdienst, de scholengroep en het CLB zijn betrokken organisaties. Zij zorgen voor toelichting, bijscholing en uitwisseling van ervaringen in andere scholen. Binnen de school zelf is er een team van leerlingbegeleiders en is er geregeld overleg met de CLB-medewerkers. Ook de klastitularissen en de vakleraren spelen een belangrijke rol in de begeleiding van de leerlingen. In het kader van de verhoogde zorg werkt de school samen met diverse externe partners.

De vorming van de personeelsleden gebeurt soms expliciet vakgroepgericht en zelfs schooloverstijgend. Het implementeren van de brede basiszorg krijgt op die manier een vakgerichte toepassing. Toch staat niet elke vakgroep hierbij even ver.

Het leerlingvolgsysteem centraliseert de opgezette leerbegeleiding, wordt actief gebruikt en zorgt voor tevredenheid bij de gebruikers. Ouders hebben met dit leerlingvolgsysteem zicht op de aan- en afwezigheden van hun kinderen.

Het beleid faciliteert de leezorg met de nodige leermiddelen. Er is hierbij een gezond overleg met de directie. Indien nodig kunnen leerlingen met stimulerende, compenserende, remediërende of dispenserende (sticordi)maatregelen gebruik maken van aangepaste leermiddelen.

De school zorgt ook voor een systematische ondersteuning van de leerbegeleiding. Dit is bijvoorbeeld het geval met de huiswerkklas en de remediëringstrajecten.

**Doeltreffendheid** De school heeft aandacht voor de effecten van haar leerbegeleiding.

De effecten van de leerbegeleiding komen vooral tot uiting op de klassenraden. Dankzij de opgezette leerbegeleiding stelt de school een daling van het aantal C-attesten vast. Nieuw is dat de leerling na elke rapportperiode een zelfevaluatie over zijn/haar resultaten maakt en op die manier een portfolio opbouwt. Via een koppeling aan het leerlingvolgsysteem kan de klastitularis, maar ook elke andere leraar, dit portfolio opvolgen.

De school heeft af te rekenen met spijbelgedrag. De problematische afwezigheden krijgen dan ook een bijzondere aandacht, zowel vanuit het secretariaat, de leerlingbegeleiding als het CLB.

De school bevraagt zowel de leerlingen, de leerkrachten als de ouders over hun welbevinden. De resultaten hiervan zijn overwegend positief. De school peilt ook naar de bevindingen van de leerlingen over de huiswerkklas.

De school werkt structureel aan een talenbeleid. Aan de hand van een beleidsplan reikt een werkgroep diverse impulsen aan op school- en klasniveau. Een aantal acties zijn gericht op het bevorderen van de communicatieve vaardigheden en het aanmoedigen van een correct taalgebruik bij de leerlingen. De taalscreening in het eerste leerjaar brengt de talige behoeftes van de leerlingen in kaart. De leraren hebben aandacht voor de instructietaal, het vakjargon en een duidelijk taalgebruik in het les- en evaluatiemateriaal. Nochtans ervaart de school de nood aan een sterker gedragen en kwalitatief diepgaand talenbeleid op de klasvloer.

**Ontwikkeling** De school staat open voor nieuwe ontwikkelingen op vlak van leerbegeleiding.

Intern werkt zij vooral aan een socio-emotioneel beleid inzake 'herstelgericht werken' voor leerlingen met een probleemgedrag. Zij wil deze leerlingen coachen, zodanig dat zij zelf hun verantwoordelijkheid leren opnemen om hun leerprestaties te verbeteren. Het vertrouwen in de talenten en de mogelijkheden van de leerlingen dient hierbij het uitgangspunt te zijn.

Zij participeert verder aan de verschillende initiatieven van de scholengroep zoals de netwerksessies rond leerbegeleiding. De school neemt ook deel aan andere initiatieven zoals 'Onderwijs slim organiseren', co-teaching en een gemeente-enquête bij de ouders over de samenwerking tussen scholen en ouders.

## 4.2 Evaluatiepraktijk

**Doelgerichtheid** De school heeft haar visie uitgeschreven in haar schoolwerkplan. Daarin expliciteert zij wat het doel is van haar evaluatie- en rapporteringspraktijk. Zij beoogt een transparante en zorgzame evaluatie, waarbij ze de evaluatie ziet als een middel om het leerproces van de individuele leerling te begeleiden. De rol van de directie, de vakgroepen en de individuele leraren staat beschreven.

De school legt richtlijnen vast met betrekking tot de planning en de organisatie van het evaluatieproces. Voor de verschillende onderwijsvormen en graden zijn er afspraken over de puntenverdeling van dagelijks werk en examens of permanente evaluatie, de frequentie van de examens, de vakken en de examenmomenten. Deze afspraken zijn terug te vinden in het schoolreglement en de brochure voor de leraren. Naast de resultaatbepaling evalueert de school een aantal schoolattitudes. De schoolattitudes zijn niet geëxpliciteerd in het schoolreglement, waardoor de invulling en de beoordeling ervan verschillen per vakgroep of zelfs per leraar.

De school heeft eveneens een duidelijke visie over welke gegevens de uitgangspunten bij de attestering en advisering zijn op de delibererende klassenraad. De school bewaakt nog onvoldoende dat de vakgroepen bepaalde gedragselementen onterecht meenemen in de eindbeoordeling van de leerlingen.

**Ondersteuning** De school ondersteunt haar leraren om hun evaluatie te optimaliseren en zich hierin te professionaliseren via pedagogische studiedagen en contacten met de pedagogische begeleidingsdienst. Recent organiseerde de school een pedagogische studiedag over zorgzaam delibereren. Bepaalde vakgroepen krijgen begeleiding vanuit de pedagogische begeleidingsdienst voor het afstemmen van de evaluatie op het leerplanconcept. Daarmee probeert de school concrete handvaten aan te reiken om de visie in de praktijk om te zetten. In het traject ‘aanvangsbegeleiding voor nieuwe leraren’ krijgt de gangbare evaluatiepraktijk uitgebreid aandacht.

De school hecht veel belang aan een kwaliteitsvolle rapportering. Zij rapporteert geregeld over de studievorderingen en wenst dat de leraren zowel bij positieve als bij negatieve resultaten commentaren formuleren. De leraren kregen hierover recent nascholing. Uit de erkenningsonderzoeken blijkt dat er per vakgroep of zelfs per individuele leraar kwaliteitsverschillen zijn in de schriftelijke commentaren.

De ouders krijgen voldoende informatie over de toegang tot en de werking van het platform.

De leerlingen met leer- en ontwikkelingsstoornissen krijgen voor de toetsen en examens stimulerende en compenserende maatregelen.

**Doeltreffendheid** De school legt de verantwoordelijkheid voor het concretiseren van een leerplangerichte evaluatie bij de vakgroepen. De vakgroepen beslissen dan ook autonoom over de invulling van de visie in de evaluatiepraktijk. Een aantal vakgroepen heeft duidelijke afspraken over de puntenverdeling van kennis, vaardigheden en attitudes en stemt de evaluatiepraktijk consequent af op het leerplan. Bij andere vakgroepen zijn deze afspraken beperkt en onvoldoende transparant. In een aantal studierichtingen vormt het leerplan onvoldoende het referentiekader voor de evaluatiepraktijk. Het onderscheid tussen schoolattitudes en vakattitudes is een aantal vakgroepen onvoldoende duidelijk uitgewerkt. Hierdoor vertoont de evaluatiepraktijk kwaliteitsverschillen op uitvoeringsniveau.

De school verzamelt beperkt gegevens onder meer over leerprestaties, attestering, resultaten in het vervolgonderwijs en tewerkstelling van oud-leerlingen. De analyse van deze gegevens gebeurt nog onvoldoende systematisch en is nog te weinig gericht op kwaliteitsverbetering. Toch hebben de cijfers over de leerprestaties in het verleden al geleid naar overleg met de individuele leraren. Hierdoor probeert de school reflectie over de onderwijspraktijk bij de leraren op gang te brengen. Naar aanleiding van de lage cijfers in bepaalde vakken neemt de school initiatieven om de leerlingen te ondersteunen in het leerproces.

De school voldoet aan de motiveringsplicht van B- en C-attesten. De rapporteringspraktijk resulteert in een vlotte communicatie met de ouders. De leraren gebruiken geregeld de ruimte op het rapport om schriftelijke toelichting te geven bij de cijfers. Maar de rapportcommentaren zijn nog vaak vaststellend en bevatten te weinig leerbevorderende wenken. De school organiseert frequent oudercontacten om het leerproces te bespreken.

**Ontwikkeling** Ondanks de inspanningen van de school en van een aantal vakgroepen vraagt de implementatie van het evaluatiebeleid nog bijkomende inspanningen. De school stemt momenteel haar professionaliseringsbeleid nog te weinig doelgericht af op de ontwikkeling van de deskundigheid op dit vlak. De kwaliteitsbewaking en -verbetering van de evaluatiepraktijk vormt dan ook een prioritair aandachtspunt.

## 5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

**Leiderschap** Het directieteam en het kernteam sturen het schoolbeleid aan. Het directieteam bestaat uit de directeur, de adjunct-directeur en de technisch adviseur-coördinator (TAC). De taakverdeling tussen de directieleden is duidelijk. In de dagelijkse leiding behartigt de directeur vooral het algemeen beleid, het personeelsbeleid en taken in functie van de scholengemeenschap en scholengroep. De adjunct-directeur is verantwoordelijk voor de uitbouw van de projecten en aanspreekpunt voor leerlingen en hun ouders. Dagelijks is op elke campus de directeur of de adjunct-directeur aanwezig. Deze directieleden beschikken op beide locaties over één gemeenschappelijk bureau, waardoor ze hun vlotte samenwerking benadrukken. De TAC is verantwoordelijk voor de infrastructuur, bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne en de uitrusting van de verschillende studierichtingen. Het directieteam overlegt regelmatig formeel en informeel, maakt afspraken over de dagelijkse werking en bespreekt de implementatie van vernieuwingen. Twee beleidscoördinatoren, die komen uit het lerarenteam, vullen het directieteam aan tot het kernteam dat tweewekelijks vergadert. Voor een aantal beleidsaspecten (bijvoorbeeld het ICT-beleid, het personeelsbeleid en de leerbegeleiding) krijgt de school ondersteuning vanuit de scholengemeenschap. De school staat open voor de inbreng van externe organisaties, zowel beleidsmatig als in de dagelijkse schoolwerking.

De betrokkenheid van het personeel bij het schoolbeleid vindt de directie belangrijk. Dit realiseert ze door in het kernteam twee beleidscoördinatoren op te nemen en door te werken met zelfsturende thematische werkgroepen. Het beleid krijgt op die manier impulsen van de werkvloer. Op pedagogisch-didactisch vlak legt de directie de verantwoordelijkheid bij de leraren en de vakgroepen en vertrouwt op hun professionaliteit voor de leerplanrealisatie en voor een leerplangerichte evaluatie. Die aanpak resulteert voor een aantal vakken in een pedagogisch-didactisch handelen dat weinig samenhang, gelijkgerichtheid en doelgerichtheid vertoont. De doorlichting van de vakken toont aan dat meer aansturing en opvolging van de onderwijskundige processen nodig is.

Het directieteam is toegankelijk voor de leraren, leerlingen en ouders. De schoolleiding hecht belang aan een open communicatie en informatiedoorstroming via verschillende kanalen. Ze voert een open en participatief beleid en streeft naar transparantie door de terugkoppeling van haar beslissingen naar het schoolteam en de verschillende raden.

De school beschikt over algemene en gepersonaliseerde functiebeschrijvingen voor alle functies. De directeur heeft het voorgaande schooljaar met elk personeelslid een functioneringsgesprek gehouden. Dit geeft haar zicht op de noden van de personeelsleden. Als belangrijkste uitdaging kwam uit de gesprekken de bewaking van de werkdruk. De directie heeft op administratief vlak reeds verschillende acties ondernomen om de werkdruk te verlichten en heeft oog voor de bewaking van de mentale werkdruk.

**Visieontwikkeling** De schoolvisie sluit aan bij het pedagogisch project van het GO! Onderwijs van de Vlaamse gemeenschap. De school geeft haar slogan ‘een brug naar je toekomst’ vorm via drie pijlers. Ze wil kwalitatief hoogstaand onderwijs bieden in een gezonde, respectvolle en duurzame leeromgeving. Daarbij rekent ze op de optimale betrokkenheid van alle participanten. De school streeft ernaar elke leerling onderwijs op maat te bieden, zonder afbreuk te doen aan waarden en normen. Ze wil het leren zo concreet en uitdagend mogelijk maken. Daarvoor zet de school in op heel wat projecten die een voorbereiding of realisatie kennen zowel op de klasvloer als buiten de schoolmuren. Het beleid investeert waar mogelijk in de verbetering van de infrastructuur en in de ICT-uitrusting. De school wil sterker inzetten op evaluatie en differentiatie in de klas. Ze stimuleert daartoe het personeel om nascholingen te volgen en overlegt met de pedagogische begeleiding.

De visie van de school is ruim verspreid via allerhande communicatiekanalen. Het personeel krijgt vanuit de schoolvisie heel wat vrijheid en bijhorende verantwoordelijkheid. De operationalisering van de beleidsvisie in overeenstemming met de specifieke noden van de school is onvoldoende uitgewerkt. Daardoor ontbreken speerpunten in deze visie en de vertaling in concrete actiepunten.

**Besluitvorming** De directie overlegt met de diverse verplichte participatieorganen. Ze betreft deze in de besluitvorming om zo een breed draagvlak voor de genomen beslissingen te creëren. Dit gebeurt via de raad van bestuur, de pedagogische raad, de schoolraad en de leerlingenraad, het Lokaal Overlegplatform, het basiscomité en het tussenoverlegcomité. De directie tracht de participatie te verstevigen via de vakwerkgroepen en verschillende themagroepen. Inhoudelijk zijn deze werkgroepen zelfsturend. De raden en werkgroepen kunnen eigen voorstellen formuleren en adviezen geven. Het kernteam neemt uiteindelijk de globale beslissingen en communiceert via personeelsvergaderingen en de elektronische leeromgeving met het hele team. De personeelsvergaderingen zijn zo georganiseerd dat er ruimte is voor feedback. Op die manier betreft de directie zo veel mogelijk het personeel bij de visieontwikkeling. Deze strategie biedt het voordeel een draagvlak te creëren voor onderwijskundige vernieuwingen. Soms ontbreken echter de nodige speerpunten om daadkrachtig richting te geven aan gewenste veranderingen op korte termijn.

De school is bekommerd om een vlotte doorstroming van informatie. Hiervoor heeft het beleid tal van interne en externe communicatiekanalen opgezet. De betrokkenheid en communicatie met de ouders krijgen daarbij veel aandacht.

**Kwaliteitszorg** De vakgroepen krijgen beleidsondersteunende verantwoordelijkheden toegewezen. Zij staan onder andere in voor het bewaken van de leerplanrealisatie en de validiteit van de evaluatie. Niet alle vakgroepen en personeelsleden zijn in voldoende mate mee geëvolueerd in dit kwaliteitsdenken. Zo blijkt het leerplangericht onderwijzen en evalueren nog niet in alle geledingen voldoende stevig verankerd te zijn. De schoolleiding beseft dat ze de vakgroepwerking meer zal moeten aansturen en de leerplanrealisatie voor sommige vakken sterker zal moeten opvolgen.

De school stimuleert de vak- en werkgroepen om de kwaliteitszorg volgens de PDCA-cirkel toe te passen. Ze verwacht dat de vakgroepen na een zelfevaluatie actieplannen opstellen die ze jaarlijks evalueren en actualiseren of bijsturen. Uit het erkenningsonderzoek blijkt dat de zelfevaluatie nog niet in alle vakgroepen met de nodige zelfkritische zin en diepgang verloopt. Ze leidt niet overal tot het opstellen van actieplannen en gewenste bijstellingen in het pedagogisch-didactische handelen van de betrokken leraren. Ook het beleid bewaakt nog onvoldoende de kwaliteit van de uitvoering van de onderwijskundige processen op vakniveau.

Het kwaliteitsdenken maakt deel uit van het schoolbeleid. Aan de hand van verschillende evaluatie-instrumenten (nulmetingen, enquêtes, ...) verzamelt het beleid een aantal kwantitatieve gegevens, maar gebruikt deze nog onvoldoende voor het bepalen van beleidsprioriteiten. Het vormt voor de school een uitdaging om de kwaliteitsbewaking in te bedden in een systeem om de eigen kwaliteit integraal en op systematische wijze te onderzoeken en te bewaken en de prioriteiten op (middel)lange termijn vast te leggen in een gefaseerd en strategisch ontwikkelingsplan.

**Deliberatie** De school moet in het schoolreglement alle verplichte bepalingen betreffende de lokale leefregels op materieel en immaterieel vlak correct opnemen (codex so art. 112 lid 10°). De directie geeft aan dit volgend schooljaar in orde te brengen. De inspectie heeft vertrouwen in het beleid en zal dit niet verder opvolgen.

## 6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

### 6.1 Wat doet de school goed?

#### **Wat betreft de erkenningsvoorwaarden**

- De organisatie met betrekking tot de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
- De leerplanrealisatie voor handel in het beroepsvoorbereidend leerjaar in het beroepenveld Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding.

#### **Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen**

- De openheid voor de inbreng van externe organisaties in de schoolwerking.

#### **Wat betreft het algemeen beleid**

- De toegankelijkheid van het directieteam.
- Het vertrouwen in de professionaliteit van de personeelsleden.

### 6.2 Wat kan de school verbeteren?

#### **Wat betreft de erkenningsvoorwaarden**

- Het optimaal gebruik van de onderwijstijd.
- De inzet van ICT in de meeste vakken.
- De leerplanrealisatie voor project algemene vakken in bso derde graad en derde leerjaar derde graad.

#### **Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen**

- De evaluatiepraktijk.
- Het vertrouwen in de mogelijkheden en de talenten van de leerlingen.
- De implementatie van de leerbegeleiding en de taalondersteuning op klasniveau.

#### **Wat betreft het algemeen beleid**

- De aansturing en de opvolging van de onderwijskundige processen.
- De operationalisering van de beleidsvisie in overeenstemming met de specifieke noden van de school.
- De opvolging van de vakgroepwerking.
- Het systematisch onderzoeken en bewaken van de kwaliteit.

### 6.3 Wat moet de school verbeteren?

#### Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie voor verzorgingstechnieken en voeding in het beroepsvoorbereidend leerjaar in het beroepenveld Kantoor en verkoop – Verzorging-voeding.
- De leerplanrealisatie voor het specifiek gedeelte in bso tweede graad in de studierichting Elektrische installaties.
- De leerplanrealisatie voor wiskunde in tso tweede graad in de studierichtingen Handel, Elektriciteit-elektronica en Sociale en technische wetenschappen.
- De leerplanrealisatie voor huishoudkunde, opvoedkunde en verzorging in bso derde graad in de studierichting Verzorging.
- De leerplanrealisatie voor wiskunde in tso derde graad in de studierichtingen Handel, Sociale en technische wetenschappen en Toerisme.
- Het planmatig nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen.

#### Wat betreft de regelgeving

- Het correct opnemen in het schoolreglement van alle verplichte bepalingen betreffende de lokale leefregels op materieel en immaterieel vlak (codex so art. 112 lid 10°) (geen opvolging inspectie).

## 7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

### BEPERKT GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' omwille van het onvoldoende realiseren van de onderwijsdoelstellingen voor

| Structuuronderdeel                              | Basisvorming | Specifiek gedeelte                     |
|-------------------------------------------------|--------------|----------------------------------------|
| VOET                                            |              |                                        |
| Graad 1 Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding |              | verzorgingstechnieken, voeding         |
| Graad 2 BSO Elektrische installaties            |              | specifiek gedeelte                     |
| Graad 2 TSO Handel                              | wiskunde     |                                        |
| Graad 2 TSO Elektriciteit-elektronica           | wiskunde     | wiskunde                               |
| Graad 2 TSO Sociale en technische wetenschappen | wiskunde     |                                        |
| Graad 3 BSO Verzorging                          |              | huishoudkunde, opvoedkunde, verzorging |
| Graad 3 TSO Handel                              | wiskunde     |                                        |
| Graad 3 TSO Sociale en technische wetenschappen | wiskunde     |                                        |
| Graad 3 TSO Toerisme                            | wiskunde     |                                        |

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **28-04-2020** opnieuw een controle uit.

Door artikel 215 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs (zoals gewijzigd bij decreet van 23-03-2018 ), wijzigt vanaf 1 september 2018 het advies "beperkt gunstig" in een "gunstig advies".

Dit betekent dat de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen voortgezet wordt.

### GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.
- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

## 8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

| Namens het inspectieteam                                          | Voor kennisname namens het bestuur |
|-------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
|                                                                   |                                    |
| Greet VERHELST<br>de inspecteur-verslaggever                      | Petra COLIN<br>de directeur        |
| Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school |                                    |